

VESZPRÉM VÁRMEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

HATÁROZAT

Szám: 44/2023. (VI.29.) határozat

Tárgy: A Veszprém Megyei Környezetvédelmi Program 2022. évi alakulásáról szóló beszámoló elfogadásáról

A Veszprém Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése megtárgyalta a „*Beszámoló a Veszprém Megyei Környezetvédelmi Program 2022. évi alakulásáról*” tárgyú előterjesztést és az alábbi döntést hozta:

A Veszprém Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése a 86/2018. (IX.27.) MÖK határozattal jóváhagyott Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja 2018-2022. című dokumentációban foglaltak alapján elkészített Veszprém Megye Környezetvédelmi Programjának 2022. évi alakulásáról szóló beszámolót a határozat melléklete szerinti tartalommal elfogadta.

Határidő: azonnal

Felelős: Polgárdy Imre, a vármegyei közgyűlés elnöke

Polgárdy Imre s.k.
vármegyei közgyűlés elnöke

Dr. Imre László s.k.
vármegyei jegyző

A kiadmány hitelül:

BESZÁMOLÓ

VESZPRÉM MEGYE KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK 2022. ÉVI ALAKULÁSÁRÓL

A beszámolót összeállította: Szóllásné Haraszi Bernadett, területfejlesztési referens

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	2
I. LEVEGŐ.....	3
II. FÖLD, TALAJVÉDELEM	6
III. ERDŐTERÜLETEK.....	7
IV. VÍZGAZDÁLKODÁS.....	8
V. TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM.....	26
VI. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	35
VII. ZAJVÉDELEM.....	40
VIII. KATASZTRÓFAVÉDELEM, KÖRNYEZETBIZTONSÁG.....	41
ÖSSZEFOGLALÓ.....	42

BEVEZETÉS

A Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban: Kvtv.) 46. § (2) bekezdés a) pontjában előirtakra figyelemmel a 86/2018. (IX. 27.) MÖK határozatával jóváhagyta a **Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja 2018-2022.** dokumentációt. A környezetvédelmi program, a helyzetértékelésen alapul és a megye környezeti állapotának fenntartása, fejlesztése, javítása érdekében szükséges feladatokat összegzi. A Veszprém Vármegyei Önkormányzat feladata többek között, hogy figyelemmel kísérje és értékelje a vármegye környezeti állapotát, segítse az önkormányzatok környezetvédelmi, természetvédelmi tevékenységét, igény esetén kapcsolattartó, közvetítő szerepet vállaljon különböző szervezetek, intézmények között.

A Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Pénzügyi, Területfejlesztési és Területrendezési Bizottsága átruházott hatáskörben előzetes véleményt nyilvánított a települési önkormányzati környezetvédelmi programokról. A Bizottsági állásfoglalás elsősorban a Veszprém Megyei Környezetvédelmi Programmal való összhangot vizsgálja. A Bizottsági észrevételek és javaslatok, a települési környezetvédelmi programokba beépülnek.

A környezetvédelmi program megvalósításában a vármegye települési önkormányzatain túl, a hatóságokon át, több érdekelt partner szervezet működik közre. A program a nagyobb egységekben jelentkező, komplex problémák megoldási lehetőségeivel foglalkozik. Átfogó célok és ezek eléréséhez szükséges intézkedések kerültek megfogalmazásra. A programban vannak olyan feladatok, melyekre a vármegyei önkormányzatnak kevés a ráhatása, vagy egyáltalán nincs.

A Kvtv. 48/D. § (3) bekezdése beszámolási kötelezettséget ír elő a vármegyei környezetvédelmi program végrehajtásának előző évi alakulásáról. Jelen beszámoló átfogóan elemzi Veszprém Megye Környezetvédelmi Programjában javasolt intézkedések, feladatok teljesülését.

A Közgyűlési beszámoló készítéséhez 7 környezetvédelemért felelős szervezettől kértünk és kaptunk tájékoztatást a hatáskörükbe tartozó környezeti tényezők állapotváltozásairól.

A beszámoló elkészítéséhez az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (<http://web.okir.hu>), Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (<http://www.levegominoseg.hu/>) honlapok publikus szakterületi adatai is felhasználásra kerültek, melyek szabadon hozzáférhetőek.

A Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése 22/2018. (II. 15.) MÖK határozatával jóváhagyta a Veszprém Megyei Klímastratégia című dokumentációt, melynek megvalósítása folyamatos feladat.

A Veszprém megyei Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (SECAP) kidolgozása szoros együttműködésben történt 6 vidékfejlesztési közösséggel 2019-ben. Az akciótervek elősegítik a klímaadaptáció és a klímaváltozást megelőző szempontok érvényesülését a településtervezésben. Mindezek mellett egy későbbi fejlesztés, szabályozás során már igénybe lehet venni egy olyan szakmai alapon elkészült dokumentumot, ami a klímaváltozást, energiafelhasználást is szem előtt tartja.

A KÖRNYEZETI ELEMEK ÁLLAPOTA

I. LEVEGŐ

A levegő minőségét az energetika, az ipar, a közlekedés, a mezőgazdaság, a hulladékgazdálkodás és a lakossági tevékenység által történő szennyezés kibocsátása határozza meg.

Magyarországon elkészült az Országos Levegőterhelés-csökkentési Program, melyet a Kormány az 1231/2020. (V.15.) határozatával fogadott el. A program intézkedéseinek eredményeként várhatóan 2030-ig, több mint 50 százalékkal mérséklődhetnek a légszennyezés által okozott környezeti és egészséget érintő kockázatok.

Magyarországon a levegőminőség mérését, értékelését az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat végzi. A hálózat alapvetően két részből áll: az automata állomások folyamatos mérést végeznek, melyek a légszennyező komponensek széles körét ölelik fel; a manuális hálózat pontjain gyűjtött minták elemzése laboratóriumban történik. A levegő minőségével kapcsolatos adatok a www.levegominoseg.hu honlapon kerülnek közzétételre.

Veszprém megyében Ajka, Várpalota és Veszprém városokban 1-1 automata mérőállomás, további 16 településen manuális mérőberendezés szolgáltat adatokat. A 2022. évi adatok, a beszámoló összeállításáig - 2023. június 12-ig - nem kerültek közzétételre, ezért az elérhető 2021-es adatok szerepelnek a dokumentációban.

A levegő minőségének 2020. évi értékelése a 6/2011 (I.14.) VM rendeletben meghatározott módszerek szerint, a 4/2011 (I.14.) VM rendeletben megadott egészségügyi határértékek, tájékoztatási és riasztási küszöbértékek, valamint a Légszennyezettségi Index figyelembevételével készült. Az értékelés a mérőállomásokon mért kén-dioxid (SO₂), nitrogén-dioxid (NO₂), nitrogén-oxid (NO_x), szénmonoxid (CO), ózon (O₃), szálló por (PM₁₀) (PM_{2,5}) és benzol szennyezőanyagok adataiból készült.

2021. évi automata mérőállomási adatok

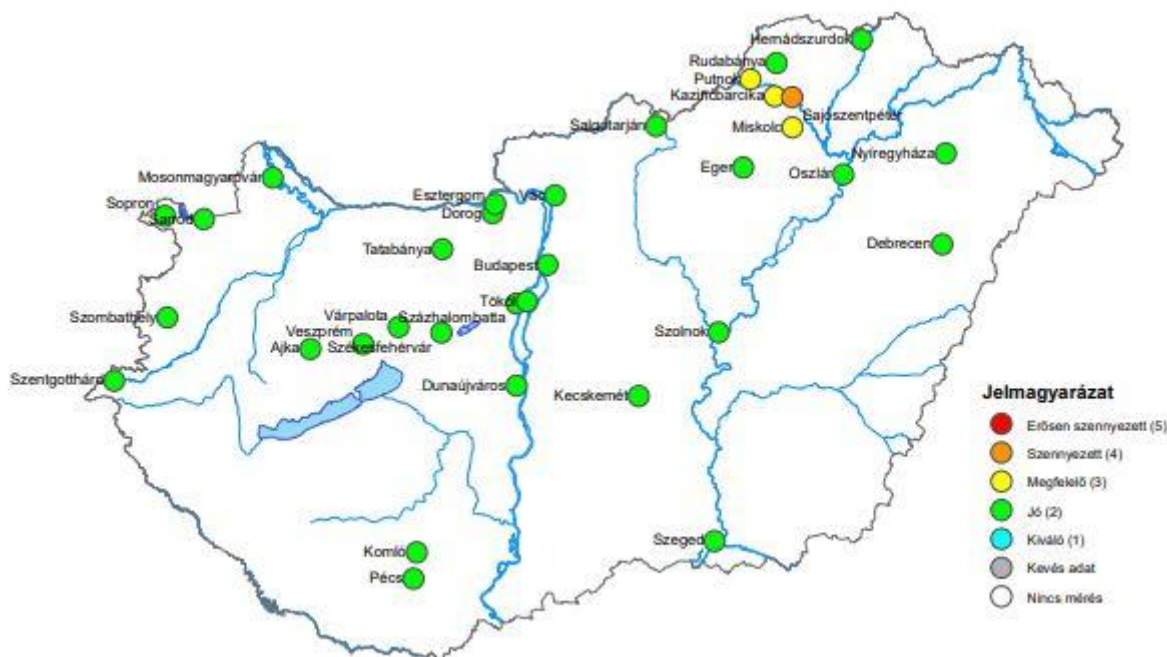
Mérőállomás	Légszennyezettségi index								Max. légsz. index
	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	PM _{2,5}	Benzol	CO	O ₃	
<i>Ajka</i>	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)	—	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)
<i>Várpalota</i>	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (1)	Jó (2)	Jó (2)	—	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)
<i>Veszprém</i>	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)

Jelmagyarázat: A *dólt* minősítés kedvezőtlen változás jelöl 2020. évi adatokhoz viszonyítva.

- : nem mérik az adott komponenst

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

A települések levegőjének 2021. évi szennyezettsége az összesített Légszennyezettségi index alapján:

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

Manuális mérőberendezés 2021. évi adatai

Település	Légszennyezettségi index		
	NO ₂	SO ₂	ÜP
Ajka	kiváló (1)	-	jó (2)
Balatonalmádi	jó (2)	-	-
Balatonfüred	jó (2)	-	-
Balatonfüzfő	kiváló (1)	-	-
Berhida	jó (2)	-	-
Herend	-	-	jó (2)
Királyszentistván	jó (2)	-	-
Litér	jó (2)	-	-
Pápa	kiváló (1)	-	-
Pétfürdő	kiváló (1)	-	jó (2)
Sümeg	kiváló (1)	-	-
Tapolca	kiváló (1)	-	-
Várpalota	kiváló (1)	-	jó (2)
Veszprém	kiváló (1)	-	jó (2)
Zánka	kiváló (1)	-	-
Zirc	kiváló (1)	-	-

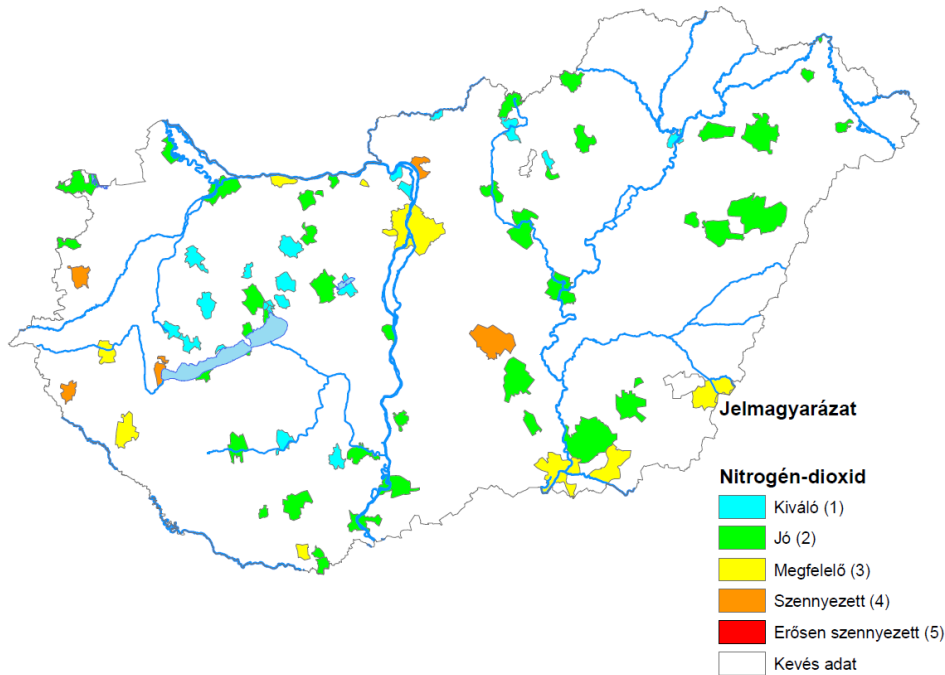
Jelmagyarázat:

A **vastagított** minősítés javulást jelöl, a *dőlt* minősítés kedvezőtlen változás a 2020. évi adatokhoz viszonyítva.

- : nem mérik az adott komponst

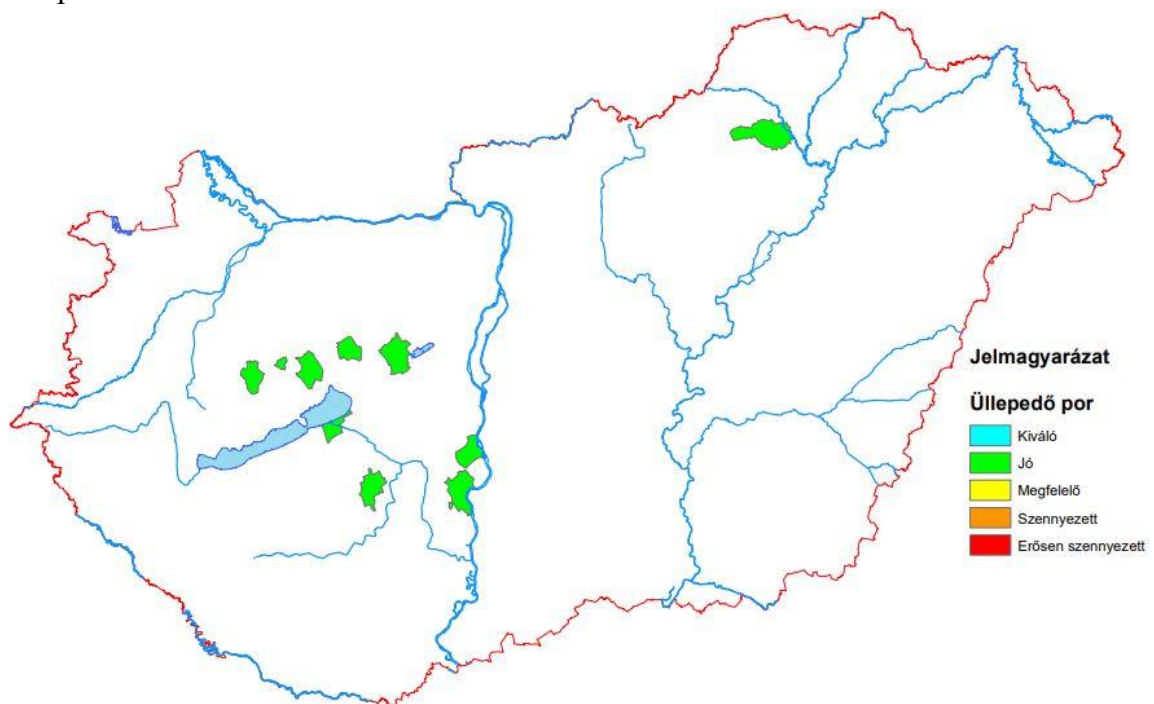
Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

A települések levegőjének 2021. évi szennyezettsége a légszennyezettségi index szerint a manuális mérőhálózat adatai alapján
 Nitrogén-dioxid (NO₂) – 2020. (2021. évi térkép még nem került közzétételre)

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

Ülepedő por

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

A légszennyezettségi index alapján látható, hogy a levegő minősége a településeken jó, vagy kiváló. Ajka és Várpalota városok esetében az automata mérőállomások adatai alapján a szállópor szennyezés nem változott, Veszprémben csökkent. A gépjárművek okozta porkibocsátás csökkent, a gépjárműpark technikai fejlődése és a közúti feltételeinek javulása

folytán.

Veszprém vármegyében 9 település kivételével (Bakonybél, Csehbánya, Gecse, Kispirit, Megyer, Németbánya, Öcs, Pápasalamon, Pénzesgyőr) kiépült a gázhálózat, mely lehetőséget biztosít az otthonok környezetkímélő fűtésére. Kedvezőtlen tendencia, hogy a lakosság a magasabb gázárak miatt, ha teheti az olcsóbb, szilárd tüzelést választja, mely lokális légszennyezési problémák kialakulását okozza.

Vármegyénkben elenyésző a szélenergia hasznosítás. A fotovoltaikus rendszerek elterjedése, mind lakossági, mind közületi szinten növekvő tendenciájú. Veszprém vármegye kedvező helyszín a naperőművek létesítésére, a klímaváltozás hatására pedig a napos órák száma évről évre növekszik a térségben.

II. FÖLD, TALAJVÉDELEM

A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztály tájékoztatása alapján:

A talajerózióval szembeni megfelelő védekezéssel kapcsolatos jogszabályi előírások érvényre juttatása érdekében, a talajvédelmi hatóság 2022. évben 5 ellenőrzést folytatott le mezőgazdasági területen, kötelezve a gazdálkodót az erózió elleni megfelelő védekezésre.

Veszprém megye közel 80 %-a nitrátérzékeny terület, a nitrát rendelet előírásainak betartása érdekében a termőföldön a hatósági felügyeletet a talajvédelmi hatóság látja el ellenőrzéseivel. 2022. évben, 74 helyszíni ellenőrzés során 3 esetben állapított meg a talajvédelmi hatóság jogszabálysértést, ahol a szükséges eljárást lefolytatta.

Nitrát szennyezésre érzékeny területek

Forrás: web.okir.hu

A szennyvíziszap és a szennyvíziszap komposzt, valamint a nem veszélyes hulladékok mezőgazdasági felhasználását engedélyező hatóság a talajvédelmi hatóság.

2022. évben Veszprém vármegyében 139,59 ha nagyságú földrésztletre vonatkozóan volt hatályos engedély a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználására.

Nem mezőgazdasági eredetű, nem veszélyes hulladék termőföldön való hasznosítására vonatkozóan, összesen 282 ha nagyságú területre voltak hatályos engedélyek, mely felhasználások során jogsértés nem került megállapításra a tavalyi évben.

A hígtrágya mezőgazdasági felhasználása a talajvédelmi hatósághoz történő bejelentés alapján lehetséges. 2022. évben 5814 ha nagyságú területre vonatkozóan volt hatályos igazolása a bejelentő gazdálkodóknak hígtrágya termőföldön történő felhasználásához. A tavalyi évben lefolytatott 16 ellenőrzés során az előírások be nem tartása miatt 3 esetben kellett eljárni a hatóságnak.

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX tv. 33. § (1) szerint az állam, a talajok minőségi változásainak, környezeti állapotának folyamatos figyelemmel kísérése céljából országos Talajvédelmi Információs és Monitoring rendszert (a továbbiakban: TIM) működtet. 2022-ben a Veszprém megyei 84 TIM ponton a talajminták megvétele és laboratóriumba szállítása hiánytalanul megtörtént.

A mező- és erdőgazdasági légi munkavégzésről szóló 44/2005. (V. 6.) FVM–GKM–KvVM együttes rendeletet 3/A. § (1) bekezdése szerint a légi permetezést a kezelés helye szerint illetékes megyei kormányhivatal engedélyezi.

2022. évben Veszprém megyében 11 esetben, 615,81 ha területen végeztek légi permetezést. Az elvégzett légi növényvédelmi beavatkozások ellenőrzései során megállapítást nyert, hogy az engedélyekben foglalt előírások betartásra kerültek.

2022-ben a gazdálkodók növényvédő szer felhasználását 82 esetben vizsgálta a Veszprém Megyei Kormányhivatal, mely ellenőrzések során tapasztaltak alapján 1 esetben kellett eljárást indítani jogszabálysértés miatt. A növényvédő szer forgalmazása tárgyában lefolytatott 71 ellenőrzés eredményeként 9 esetben kellett eljárni a hatóságoknak.

III. ERDŐTERÜLETEK

Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály tájékoztatása alapján:

Veszprém vármegyében az erdőterület nagysága lényegében nem változott 2022-ben. Az új erdőtelepítési pályázati jogcímet 2016-ban hirdette meg Magyarország Kormánya, amelyre 2022-ben 24 db pályázatot nyújtottak be az erdőgazdálkodók, így 109,56 ha új erdő telepítésének támogatását kérték a pályázók. A vármegyében működő két erdőgazdaság, a Bakonyerdő Zrt. és a VERGA Zrt. további 9 erdőtelepítési tervet nyújtott be 61,69 ha-on, így

összesen a vármegyében 171,25 ha erdőtelepítést terveztek 2022-ben. A létrejövő új erdők főfafaja a magán erdőgazdálkodóknál elsősorban cser és akác, míg az erdőgazdaságoknál kocsánytalan tölgy és kocsányos tölgy.

Az erdőterület kivonások és a térképi javításból eredő területváltozások, valamint a talált erdők, a vármegye erdőterületét valamelyest megváltoztatják, tehát jelenleg Veszprém vármegye faállománnyal borított erdőtervezett területe 135640 ha, melynek közel 66%-a nem faanyagtermelést szolgál, hanem védelmi, illetve közjóléti rendeltetésű. A teljes erdőtervezett terület (tisztásokkal, cserjésekkel, nyiladékokkal, vadföldekkel, erdei tavakkal) ennél 19092 harral nagyobb. A vármegye erdőterületének 65%-a állami tulajdonban lévő erdő, melynek legnagyobb részét a vármegyében jelen lévő erdőgazdaságok (Bakonyerdő Zrt., VERGA Veszprémi Erdőgazdaság Zrt., Budapesti Erdőgazdasági Zrt.) kezelik. Összesen az erdőgazdálkodói nyilvántartásba 1924 db erdőgazdálkodó van bejegyezve a vármegye területén.

A 2009-es erdőtörvény hatálybalépése óta a vágásos üzemmódon kívül választani lehet a folyamatos erdőborítást szolgáló egyéb üzemmódokat is. Az ilyen üzemmódú területek az erdőtörvény kényszerítő hatása, a gazdálkodók szemléletváltása, és nem utolsósorban a támogatások miatt kezdetben gyorsan növekedtek, 2016-ra azonban a növekedés megtorpant, és inkább átrendeződés mutatkozik ezen új üzemmódok között. Természetesen a törvény kényszerítő hatása továbbra is garantálja ezen új üzemmódú területek arányának növekedését az állami szektorban. Veszprém vármegye bakonyi területei kiemelten jó adottságokkal rendelkeznek a folyamatos erdőborítást szolgáló erdőkezelés megvalósítására, hiszen természetközeli bükkösök a legalkalmasabbak e kezelési mód megvalósítására, az ún. örökerdők létrehozására. A folyamatos erdőborítással járó erdőgazdálkodásban az állami erdőgazdaságok továbbra is vezető szerepet töltenek be.

Az elmúlt évek (különösen a 2022. évi) aszályos időjárása következtében több esetben fordult elő erdőpusztulás, de számos másodlagos károsító is kimutatható a fenyő, a cser és a magas kőris állományokon. Ezek közül a kőrispusztulás (*Hymenoscyphus fraxineus*) volt a legjelentősebb. A károsítással érintett erdőterületeken az erdőgazdálkodók az elpusztult faállomány helyén, őshonos hazai fafajokkal folyamatosan végzik az erdők felújítását. Ugyanakkor féltő, hogy újabb fafajok pusztulása is be fog következni, hiszen a klímaváltozás hatására az egyes fafajok határtermőhelyein átrendeződés mutatkozik, ami néhol drasztikus, néhol kevésbé látványos, de mindenhol jelen van.

2022. évben a fokozott társadalmi elvárásoknak megfelelően, tovább folytatódott az erdők közjóléti szerepének növelését szolgáló létesítmények, kilátók, tanösvények, erdei pihenőhelyek, tornapályák stb. építése.

IV. VÍZGAZDÁLKODÁS

A felszíni és felszínalatti vizek helyzetével és azok védelmével kapcsolatos vízügyi tevékenységek ismertetése a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóságtól (továbbiakban:

Igazgatóság) kapott adatszolgáltatáson alapszik:

A vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet 1. melléklet 4. pontja szerint a Középdunántúli Vízügyi Igazgatóság működési területe nem tartalmazza Veszprém vármegye teljes területét. A vármegyéből Egyházaskesző, Kemenesszentpéter, Malomsok, Marcaltó, Várkesző közigazgatási területe az Észak-dunántúli, míg Kemeneshőgyész és Magyargencs települések a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság illetékességi területét képezik.

Vízrendezés által indított projektek

Séd–Sárvízi Malomcsatorna hosszú távú fejlesztési programja

A „Séd–Sárvízi Malomcsatorna hosszú távú fejlesztési programja” című projekt (KDOP-4.1.1/D-09-2009-0001) műszaki megvalósítása 2012. decemberében fejeződött be, a műszaki átadás-átvételi eljárás 2013. január 14-én zárult le. A kötelező fenntartási időszak 10 év. Az Igazgatóság 2020. évben a fenntartási munkákat elvégezte. A fenntartás keretében a vízfolyás állapotának nyomon követése érdekében megtörtént a fejlesztés utáni alapállapot felmérése. Ezt követően 2013. évben monitoring program került elindításra, mely során hidrológiai, hidromorfológiai, valamint negyedévente vízminőségi és vízhozam mérések történtek, történnek.

Vízfolyások, vízilétesítmények vagyonkezelése

Veszprém vármegyében a kizárólagos állami tulajdonú vízfolyások hossza 438 km, míg a forgalom-képes dombvidéki kisvízfolyások hossza 607 km.

Az Igazgatóság vagyonkezelésében találhatóak továbbá az alábbi tavak, tározók:

- Balaton
- Devecseri (Székpusztai)-tározó
- Nagyteveli I. és II. tározó
- Lesence nádasmező
- Balatonhenyei-tározó
- Gyepűkajáni-záportározó
- Lovasi-séd előtározó.

A 2014. évben elkészült Kislódi-tározót jelenleg az Igazgatóság üzemelteti, amíg az Önkormányzat át nem veszi vagyonkezelésébe. A tározó 2021. évben feltöltésre került.

Preventív intézkedések a Balatont érintő vízminőségi problémák hosszútávon fenntartható kezelésére (KEHOP-1.3.0.-15-2017-00018)

A projekt megvalósítása során 11 balatoni vízfolyáson történnek vízrendezési beavatkozások: meglévő hordalékfogók, uszadékfogók felújítása, új műtárgyak építése, mederburkolat rekonstrukciója. Megvalósul a nádas szűrőmezők (Lovasi tározó, Lesence szűrőmező) reaktiválása is, melynek köszönhetően helyreállhat a szűrőmezők vízminőségvédelmi funkciója és ezáltal javul a tápanyag visszatartás hatásfoka. A Balatonba jutó tápanyagterhelés és a vízminőségvédelmi létesítmények hatásfokának folyamatos nyomon követése érdekében vízminységi és vízminőségi monitoring állomások létesülnek.

A projekt közvetlen célja a Balaton vízminőségi és mennyiségi állapotának javítása, elsősorban a Balaton északi partján betorkolló kisvízfolyásokon érkező hordalék és szerves tápanyagok (N-, P-formák) visszatartásával.

A fenti célok megvalósítása érdekében elsődlegesen a kisvízfolyások, illetve a természetes vagy mesterségesen kialakított szűrőmezők rehabilitációjára, a meglévő vízminőségvédelmi művek rekonstrukciójára van szükség. Emellett új létesítmények beiktatásával a hordalék és a tápanyag visszatartás műszaki feltételeit kívánjuk javítani. Cél továbbá a Balatont érő külső terhelések folyamatos nyomon követése, ezért a Balatont érintő vízmennyiségi és vízminőségi monitoringhálózatot a kisvízfolyásokra is ki kell terjeszteni. Ezen beavatkozások képezik alapját, a jó ökológiai állapot megteremtéséhez szükséges feltételeknek.

Projekt részei, melyek Veszprém vármegye környezeti állapotának alakulását érintik:

Lesence rendszer fejlesztés:

Tapolca-patak: olajfogó felújítása, uszadékfogó rács telepítése

Köv-csatorna: meder teljes szelvényű stabilizálása, mőtárgyak átépítése, sankoló tér kialakítása, betétpallós fenékduzzasztó építése, vízhozammérő- és vízminőségmérő monitoring állomások építése.

Kétöles-patak: vízhozammérő berendezés, olaj- és hordalékfogó rács felújítása

Nemesvitai-árok: Lesence szűrőmező nyugati kifolyójához vízminőség monitoring állomás, vízhozammérő monitoring állomás a Nemesvitai - árok 0+537-0+555 km szelvények közötti szakaszán kerül kialakítására.

Lesence-patak: Vízminőségi monitoring állomás a Lesence-szűrőmező keleti kifolyóján, sankoló tér kialakítása, Lesence-patak ÉK-i bevezetésének állandósítása kőszórással, Köv-csatorna és a Lesence-patak torkolatánál út stabilizálás, betétpallós vasbeton fenékduzzasztók és átereszek építése.

Lesence szűrőmező: rehabilitációs célú vonalas és felületi kotrások, mély anyagárkok hidromechanizációs kotrása, iszapelhelyezés a szűrőmező északi területén tervezett zagy-tereken.

Kisvízfolyások mőtárgyainak rekonstrukciója:

Lovasi-Séd: mederburkolat felújítása, Thomson-bukó csere.

Lovasi-tározó: rehabilitációs kotrás, költősziget kialakítása, mederkotrás a Lovasi-séd tározótérben, szivárgásgátló szádlemez kialakítása 187 fm hosszon, leeresztő mőtárgy felújítása.

Kéki-patak: uszadékfogó rács és hordalékfogó mőtárgy építése, vasbeton kezelőlépcső kialakítása, mederburkolat rekonstrukció.

Örvényesi-Séd: hordalékfogó mőtárgy építése és a meglévő patkó hordalékfogó rekonstrukciója.

Burnót-patak: hordalékfogó mőtárgy építése.

Eger-víz: új mederszakasz kialakítása, meglévő túlkotort mederszakasz rekonstrukciós kotrása, fenntartó út rekonstrukciója.

Monitoring állomás (vízhozam és vízminőség) alépítményeinek kialakítása.

A beruházás vízjogi létesítési engedéllyel rendelkezik, megvalósítási szakaszba történő

forduláshoz, a módosított Támogatási Szerződés 2021. február 26-án hatályba lépett. A projekt megvalósítása vállalkozási szerződések keretében történik, amelyek 2021. március 8-án hatályba léptek.

A „Lesence rendszer fejlesztésének” és a „Kis vízfolyások műtárgyainak rekonstrukciója” megnevezésű projektrészek előkészítő munkáinak tervezése, engedélyek, területek előkészítése, valamint a területek rendezése 2021. szeptember 20-ával megkezdődtek.

A projekt tervezett befejezési időpontja 2024. január 28.

Vízkezelés-gazdálkodás, vízvédelem

2022. évi Veszprém vármegyei felszín alatti vízhasználatok:

Nyilvántartásunk szerint Veszprém vármegyében 2022. évben vízjogi engedély alapján 36 db új termelői kút létesült.

A vármegye területén összességében 40 703 065 m³/év a lekötött vízmennyiség a felszín alatti vizeket tekintve. A felszín alatti víz típusa szerint: 85,1 % karsztvíz, 11,1 % rétegvíz, 3,2 % talajvíz és 0,6 % hasadékvíz.

Ennek megoszlása felhasználási célok szerint: állattartással összefüggésben 2 %, öntözési célú 0,82 %, gazdasági egyéb célú 8,74 %, gazdasági ivó célú, 2,64 %, fürdő célú, 1,71 %, közcélú pedig 83,49 %, gyógyászati célú 0,08%, halgazdasági célú 0,19 %, megújuló energia céllal 0,32%.

A statisztikai kimutatásukba nem kerültek bele, a nyilvántartásunkban nem található az önkormányzati engedélyezett vízhasználatok.

2022. évi Veszprém vármegyei felszíni vízhasználatok:

A felszíni vízkészletből történő ipari célú engedélyezett vízkivétel Veszprém vármegyében: 18 539 150 m³/év. A legjelentősebb vízfelhasználó a Nitrogénművek Zrt. 2022. évben az ajkai tímőföldgyár vízellátási mélyvízre vonatkozóan került kiadásra új üzemeltetési engedély (termelési profilátalakítása miatt).

Közcélú felszíni vízkivételre Veszprém vármegyében összesen: 3 700 480 m³/év lekötött vízmennyiség ismert. A legjelentősebb vízfelhasználó a DRV Zrt. 2022. évben nem került kiadásra új létesítési, üzemeltetési engedély.

Gazdasági célú ivóvízhasználatra engedélyezett vízkivétel: 10 908 m³/év Veszprém vármegyében. 2022. évben nem került kiadásra új létesítési, üzemeltetési engedély.

Öntözési (- és locsolási) célú engedélyezett vízkivétel felszíni vízből a vármegyében összesen: 489 668 m³/év. 2022. évben új vízjogi létesítési engedélyek nem kerültek kiadásra.

2022. évben az alábbi vízjogi üzemeltetési engedély került kiadásra: Csopak 382 hrsz.-ú községi strand Balatonból történő locsolóvíz kivétele (érvényességi idő tekintetében).

Tározók (halastavak, horgásztó, egyéb tavak) tekintetében a vármegye területén: 16 170 739 m³/év lekötött vízmennyiség ismert. 2022. évben új elvi, illetve létesítési engedély nem került kiadásra. 2022. évben az alábbi vízjogi üzemeltetési engedélyek kerültek kiadásra: Pápasalamon, 044/4 hrsz.-ú ingatlanon lévő, I. sz. halastó (érvényességi idő tekintetében), Dudar, Berek-patak II. sz. halastó (érvényességi idő tekintetében), Herend 082/19 hrsz.-ú ingatlanon lévő halastó (érvényességi idő meghosszabbítása, valamint engedélyes személyében történt változás miatt).

2022. évben vaditítás céljából az alábbi vízjogi üzemeltetési engedély került kiadásra a vármegyében: Vízkivétel a Kigyós patakából a Szentimrefalva és Veszprémgalsa közötti híd mellől.

Dunántúli-középhegységi karsztvízszint-emelkedés

A Dunántúli-középhegység főkarsztvíztárolója a túlzott kitermelés időszaka után (1960-1989) az 1990-es évek eleje óta regenerálódik, a karsztvízszint emelkedik.

A karsztvízszint csökkenése, majd visszaemelkedése súlyos problémákhoz vezetett. Az előrejelzés szerint a karsztvíztároló nyomásállapota 2030-ra megközelíti az ún. eredeti, kb. 1950-es nyomásállapotokat, így még további nyomásnövekedés várható. Évek óta jelentkeznek panaszokkal a karsztvízszint emelkedéssel és az ahhoz kapcsolódó káros hatásokkal (pl. elöntési, felvizesedési problémák, szennyezőanyagok elöntése és a károkozások) a területükben érintett önkormányzatok (Várpalota-Inota, Öskü, Pápa-Tapolcafő, Veszprém).

A helyzet feltárására, természetvédelmi, környezetvédelmi, vízrendezési - és vízkárelhárítási, vízkészlet-gazdálkodási - és területfejlesztési feladatok megfogalmazására, megoldási javaslatok kidolgozására „A Dunántúli-középhegységi karsztvízszint emelkedés okozta jelenségek állapottrögzítése, a várható emelkedés modellezése” című, KEHOP-1.1.0-15-2017-00010 azonosító számú projektet indított az Országos Vízügyi Főigazgatóság.

A projekt megvalósításának szükségessége valós társadalmi és gazdasági igényeken alapul, eredményeinek birtokában lehet megkezdeni az egyes veszélyeztetett területeken jelentkező problémák gyakorlati megoldását, illetve ezen túlmutatóan a jelenleg feleslegként jelentkező, ugyanakkor kiváló minőségű vizek helyi hasznosítását.

Megoldási javaslatok között szerepelhetnek a projekt eredményeitől függően:

- az infrastruktúra javítása, fejlesztése
- vízkár elleni védelem növelése
- Víz Keretirányelv céljainak is megfelelő hasznosítás:
- a vizes élőhelyeken a vízvisszatartás növelése és ökológiai célú hasznosítás;
- a társadalmi-gazdasági igények jobb/hatékonyabb kiszolgálása (ivóvízellátás, fürdő turizmus stb.).

A projekt megvalósítása több részben történik: a főkarsztvíztároló területére eső állandó-, vagy időszakos források expedíószerű felmérése és a felmérési adatokból forráskataszter összeállítása 2019-ben megtörtént. A karsztvíztároló állapotának értékelése, vízháztartási modellezés (regionális modell készítés), karsztvízszint térkép szerkesztés befejeződött 2020 végére. 2021. első felében a veszélyeztetett területek lehatárolásra kerültek. A karsztvízszint emelkedésével a rétegvizek és talajvizek felé vízáradás történik, így nemcsak a főkarsztvíztároló területén, hanem a szomszédos területeken is jelentkezik a feltöltődés hatása, amely főképpen települési környezetben károkat is okozhat, illetve már helyenként okozott is.

Szintén befejeződött egyes kritikus helyeken – ahol a legnagyobb vízkárok jelentkeznek – a lokális modellek kialakítása, amik segítik a döntéshozatalt és előrejelzést.

A projekt befejező részeként – a veszélyeztetett területek ismeretében – beavatkozási javaslatok készültek, illetve figyelmeztetés az önkormányzatok és a területen gazdálkodók számára a területhasználatok tekintetében (2022 augusztusában).

Ezzel a munkával párhuzamosan folytatódik a projekthez kapcsolódó monitoring kutak (karszt-

vízszint észlelő hálózat elemeinek) felülvizsgálata.

Vízminőségi kárelhárítási események

Veszprém vármegyében, illetve a működési területünkön bekövetkező vízminőségi káresemények kárelhárítási munkáit a 90/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet értelmében az Igazgatóság koordinálja.

2022-ben az alábbi vízminőségi kárelhárítási készülség elrendelését igénylő események történtek:

Kerozin elfolyás Pápa Bázisrepülőtéren

A káresemény rövid leírása:

2022.02.09-én bejelentés érkezett a Magyar Honvédségtől (illetve ezzel párhuzamosan a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságtól), hogy Pápa Bázisrepülőtér É-i üzemanyagtárolójából - feltételezhetően szelephiba miatt – szivárog a kerozin. Az elfolyt kerozin a csapadékvíz elvezető csatornán a telephelyről is kijutott a közterületi árokba, amelynek befogadója a Darza-patak. A bejelentő tájékoztatása alapján azt a szennyezés nem érte el. A szükséges beavatkozás miatt III. fokú vízminőségi kárelhárítási készülséget rendelt el az Igazgatóság.

A honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal „Gyorsintézkedések, HAVARIA események következményeinek azonnali felszámolása: Kivitelezés, műszaki beavatkozás” keretszerződés keretében a TERRA-LOG Kft. 2022.02.10-én megkezdte az azonnali kárenyhítést.

Teljes nyomvonalon kimosták a zárt csapadékvíz elvezető rendszert a hozzá kapcsolódó aknákkal együtt a kerozin szennyezés eltávolítása érdekében, megtörtént a szennyezett földtani közeg eltávolítása, ahol csak lehetséges volt (teljes mértékű kitermelés nagy mértékű épület és burkolat bontásokat kívánt volna meg). A mintavételek és laborvizsgálati eredmények alapján szükségessé vált a területen elszennyeződött felszín alatti víz tisztítása is.

2022.05.23. és 06.23. között megtörtént a kiépített drénrendszer és víztisztító üzempróbája. Folyamatos mintavételezéssel ellenőrizték a víz minőségét, a víztisztító berendezésre ráfolyó víz továbbra is szennyezett, az arról távozó azonban B határérték alatti, azaz a berendezés megfelelően működik, a vízminőségi kárelhárítási készülség 2022.06.24-én megszűnt.

Üzemzavar a Királyszentistváni szennyvíztelepen

A káresemény rövid leírása:

2022.03.29-én észlelte a Veszprémi Megyei Szakasz mérnökség munkatársa, hogy üzem-zavar miatt a királyszentistváni szennyvíztelepről szennyvíz folyik a Bendola-patak száraz medrébe. A frissen átadott (és fél évig próbaüzemmel már működött) szennyvíztelepen előző nap délután az egyik levegőztető medencében a levegőztetőcső eltört, a szerelékekkel együtt felúszott, a szennyvíz felhabosodott, ezért került iszappal szennyezett, csak részben tisztított szennyvíz a patakmederbe. A szennyvíz áramlási sebességének csökkentésére, iszaptartalmának visszatartására a mederbe homokzsákokból fenékgátat készítettek a szakasz mérnökség dolgozói. A szennyeződés nem jutott el a Veszprémi-Sédig. A vízügyi hatóság helyszíni szemlét tartott, és mintát vett. A szennyvíztelep átállt "sántaüzemre", a beérkező teljes

szennyvíz-mennyiséget a másik tisztítósorra kormányozták. A homokzsák gát a helyén maradt a „sánta-üzem” befejezéséig. A vízminőségi kárelhárítási készütség 2022.04.22-ig tartott.

Halpusztulás Balatonkenesén a csapadékvíz csatorna torkolatánál

A káresemény rövid leírása:

2022.05.30 az Igazgatóság az OVF ügyeletesén keresztül, lakossági bejelentés révén értesült arról, hogy Balatonkenesén a kikötő melletti csapadékvíz csatorna betorkollásánál a víztér fehéren elszíneződött és halpusztulás is tapasztalható. A mederőr a helyszínen igazolta a halpusztulást (leírása szerint kb. 100 db. 5-6 cm-es törpeharcsa tetem). Jelentős kiterjedésű szennyezés nem látszott, kismértékű, gyorsan eltűnő fehér elszíneződés (csapadék után gyakran előfordul a csapadék befolyóknál) a befolyó környékén volt látható. A területet megfigyelték, további halpusztulást nem észleltek.

2022.05.31-én a mederőr újból megtekintette a balatonkenesei helyszínt, az elpusztult halak számának növekedése nem volt tapasztalható, a víz elszíneződése, zavarossága megszűnt, az I. fokú vízminőségi kárelhárítási készütség megszüntetésre került.

Szennyvíz a Remete-árokban, Balatonalmádinál

A káresemény rövid leírása:

2022.08.25-én bejelentés érkezett az Igazgatóságra a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztályától, hogy Balatonalmádinál a Remete-árokban és a torkolatánál a Balatonban szennyvízszagot éreztek, illetve a patak medrében szennyvíz folyik. A bejelentést megtették az Önkormányzat és a DRV felé is, akik azonnal kivizsgálták a szennyezés eredetét. A település polgármesteri hivatalának környezetében a szennyvíz gerincevezeték megsérült, innen jutott be a tisztítatlan szennyvíz az árokba, majd a Balatonba.

A hiba elhárítását a DRV végezte. A meder átmosatása után a Főosztály laboratóriuma újra mintát vett a patakából.

A Balatonban mért magas e-coli szám miatt a torkolat melletti strandot (Wesselényi-strand) a jogszabályoknak megfelelően átmenetileg bezárták.

Balatonfüzfő, fehéren habzó víz a csapadékelvezető árokban

A káresemény rövid leírása:

2022.10.22-én a Veszprém Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság értesítette az Igazgatóságot egy lakossági bejelentésről, mely szerint a Fűzfői-Sédbe torkolló, a polgármesteri hivatal mellett lévő csapadékvíz elvezető árokban fehérre színeződött és habzik a víz. A katasztrófa-védelem helyszínre érkező munkatársai igazolták a bejelentés valóságát, ezért a mobil labort is a helyszínre irányították. A mérések kimutatták, hogy térségben lehullott csapadék miatt bemosódott növényi anyag a jelenség oka. További tevékenységre nem volt szükség.

Algavirágzás a Balaton nyugati medencéiben

A káresemény rövid leírása:

A Balaton nyugati medencéiben (Keszthelyi, Szigligeti) nagy kiterjedésű algavirágzás volt tapasztalható a nyári nagy melegben, erről több bejelentés is érkezett az Igazgatóságra. Az

algavirágzás miatt a tó rendszeresebb (heti) vízminőségi vizsgálatait kezdték el 2022. 06. 28.-tól II. fokú vízminőségi kárelhárítási készültség keretében.

A július eleji hőséget követően 07.03-án a Balaton nyugati medencéiben a mérőplatformok új algacsúcsot mértek a nap folyamán: Szigligeten a klorofil maximum 115 µg/l, Keszthelyen a klorofil maximum 85 µg/l.

A védekezés keretében a víztér megfigyelését végezték a partörök heti egy alkalommal a saját területükön, valamint emellett a tó medencéiben nyíltvízi, illetve a Balatonba befolyó vízfolyások vízminőségi vizsgálatait végezték.

A későbbre tervezett vízminőség-védelmi kotrások miatt megkezdték a balatongyöröki zagytér előkészítését is (növényzet kaszálása).

A vízmintavételezés ezután is heti rendszerességgel történt a téli időszakig. A kiértékelt vízminőségi eredményekről heti rendszerességgel jelentést készítettek, amelyhez a Balatoni Vízügyi Kirendeltség által készített jelentést és fényképmellékletet is csatolták.

Az „Átfogó környezeti megfigyelő és tájékoztató rendszer a Balatonon” c. KEHOP projekt keretében a Balaton vízterületén telepített 4 db szigetüzemű állomás (platform) téli-nyári üzemrendek közötti átállítása érdekében vállalkozó igénybevételével sor került azok időszakos eltávolítására. A munkavégzés 2022.11.23-án kezdődött. A munkavégzés során megtörtént a tartozékok, felszerkezetek és pillérek leszerelése és téli tárolóhelyre történő szállítása, valamint a téli üzemrend előírásainak megfelelő úszójelek telepítése és a mederfenéken a cölöpfejek védelmét szolgáló védősapkák elhelyezése. 2022.12.01-én a platformok elbontásával kapcsolatos munkák befejeződtek. (Jelenleg folyamatban van a visszahelyezésük.)

A vízminőségi esetek a kárelhárítások keretében sikeresen felszámolásra kerültek, vagy a szennyezők természetesen lebomlottak, tartós környezetkárosodást nem okoztak.

Víziközmű vonatkozás

A Program elfogadása óta eltelt időszakban a következő fejlesztések valósultak meg:

Elkészült:

- Balatonfűzfő szennyvíztisztító telep fejlesztése, vele egy pályázatban szereplő Balatonalmádi, Csopak és Lovas településeken hálózatfejlesztése.
- Tapolca, Berhida, Nemesszalók, Devecser és Királyszentistván agglomerációs szennyvíztisztító telep fejlesztése.
- Ugyancsak elkészült Béb agglomerációs szennyvíztisztító telep fejlesztése, egyúttal a szennyvízelvezetési agglomerációhoz tartozó Bakonykoppány és Bakonyszücs településeken kiépült a közüzemi szennyvízcsatorna hálózat.

Építés alatt vannak Csabrendek település szennyvíztisztító telep fejlesztéséhez kapcsolódó munkálatok.

Folyamatban van Öskü, Pétfürdő és Várpalota szennyvíztisztító telepének fejlesztése.

A Vidékfejlesztési Programban van lehetősége a 2000 fő alatti településeknek, a szennyvízkezelés megoldására pályázni. Az elmúlt időszakban, ebben a pályázati formában került megvalósításra Kerta és Kamond települések egyes ingatlanjain, programszerű telepítés mellett egyedi kisberendezések lehelyezése, illetve e kezelt szennyvíz elhelyezésére

szűrőmezők kialakítása. A településeknek csak kisebb hányadán történt a telepítés.

Vízrajzi vonatkozás

- Operatív Vízhányó Értékelő és Előrejelző Rendszer részeként új aszálymonitoring állomás létesült Mencshelyen.
- „Átfogó környezeti megfigyelő és tájékoztató rendszer a Balatonon” című projekt (KEHOP-1.1.0-15-2017-00012) keretében 4 db szigetüzemű monitoring állomás létesült a Balaton medencéjében.
- „Preventív intézkedések a Balatont érintő vízminőségi problémák hosszútávon fenntartható kezelésére” (KEHOP-1.3.0-15-2017-000018) projekthez kapcsolódóan a Lesence szűrőmezőn a felszíni mennyiségi és minőségi monitoring állomások kivitelezése folyamatban van.

A KDTVIZIG Veszprém Megyei Szakasz mérnökségének vízügyi tevékenysége 2022. évben:

A Veszprém Megyei Szakasz mérnökség működési területe Veszprém vármegye nagy részét lefedi. A működési területhez nem tartoznak hozzá közvetlenül a Balaton-parti és a Balaton-felvidéki területek, valamint a Marcal környékén lévő községek kivéve Kemenesszentpéter, Várkesző közigazgatási területét, valamint Egyházaskesző, Kemeneshőgyész, Magyargencs, Malomsok, Marcaltó közigazgatási területének a Marcal medrébe és bal partjára eső részét.

A Veszprém Megyei Szakasz mérnökség a területén folyamatosan vízrajzi monitoring rendszert üzemeltet. Az üzemeltetéshez hozzátartozó karbantartási, felújítási munkákat elvégzi.

A korábbi években a Veszprém vármegyét érintő EU finanszírozott projektek közül megemlíthetjük a Séd-Sárvízi Malomcsatorna hosszú távú fejlesztési programját, amely program a 2012. évben zajlott le. A felújított meder és műtárgyainak fenntartásáról a kötelező fenntartási feladatok keretében a Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség folyamatosan gondoskodik.

A vizek biztonságos levezetése érdekében a Veszprém Megyei Szakasz mérnökség a területén több mederfenntartási feladat mellett 2022. évben számos iszapoló kotrást végzett el. Az iszapoló kotrások részben saját erőből, részben vállalkozó megbízásával történtek, a Hunyor-patak Csögle-Egeralja közötti szakaszán, a SMACS Papkeszi-Vilonya közötti szakaszán, a Marcal-patakon Sümeg térségében, a Csikvándi-Bakonyéren Gyarmat térségében, a Bendola-patakon Királyszentistván térségében, és még számos helyen.

A Kislódi-tározó - amelynek célja Kislőd község árvízi védelme a vízgyűjtő területről érkező, sokszor nagymennyiségű hordalékkal kevert víztől, illetve öntözési lehetőség biztosítása a környező mezőgazdasági területek számára - közfoglalkoztatási mintaprogram keretében épült meg a 2014. évben. Azóta a tározó nem kapott üzemeltetési engedélyt, ideiglenesen a KDTVIZIG Veszprém Megyei Szakasz mérnökségét bízták meg a tározó üzemeltetésével. A Kislódi-tározón a kaszálási és egyéb üzemeltetési feladatokat 2022. évben is elvégeztük.

A Veszprém Megyei Szakasz mérnökség a Kislódi-tározón kívül még a Nagyteveli- és a Devecseri-tározót (Székpusztai-tározót) üzemelteti. A tározókon 2022. évben az üzemeltetési szabályzatban előírt üzemeltetési, karbantartási feladatok elvégzése megtörtént.

A KDTVIZIG Veszprém Megyei Szakaszmérnöksége összesen mintegy 1050 km vízfolyás kezelését végzi. Saját működési területén folyamatosan figyelemmel kíséri és dokumentálja a hódok tevékenységét.

A KDTVIZIG Veszprém Megyei Szakaszmérnöksége 2015 decemberében kezdte el dokumentálni a hódnyomokat, a sokasodó észlelések miatt. Az első észlelések 2005-2007. években a Torna-patakon, Kislőd-Ajka térségében voltak. 2015 tavaszán Kiszőlősnél a Hajagos-patakon és Ajkán a Csinger-patakon készültek az első feljegyzések. 2017 tavaszára a megyében 21 helyen dokumentálták a hódok nyomait. 2018 februárjára a dokumentált hódnyomok helyszínei az előző évben nyilvántartott helyszínekhez képest több mint duplájára nőttek. 2019 májusára a Veszprém Megyei Szakaszmérnökség több mint 90 hódok által lakott helyet tartott számon a működési területén. Az elmúlt években ez a 90-100 közötti szám állandósulni látszik a hódok által lakott területek tekintetében, míg a helyszínek kisebb-nagyobb mértékben változnak. 2022. évben a Szakaszmérnökség működési területén 51 gátbontást jelentettek a hatóságok felé, ebből néhány egyéb okok miatt nem valósult meg.

A KDTVIZIG Veszprém Megyei Szakaszmérnöksége 2018-ban elkezdte dokumentálni az eróziós területeket, a medrekben egyre nagyobb mértékben megjelenő hordalék miatt. Bár 2022-ben számottevő változást nem észleltek az eróziós területeken, a nagymennyiségű hordalék mégis aggodalomra ad okot. Úgy tűnik az éghajlat változásával ezen a téren is nő a kockázat. A vízerózió megítélése Magyarországon nem egységes. Még szakmai körökben is van olyan vélemény, hogy nálunk ez a probléma nem jelentős (pl. Erdélyhez képest). A gyakorlati tapasztalataink nem ezt támasztják alá. Az erózió természetes folyamat, de a hatása sok szempontból káros, következményei (pl. az akkumuláció) rendszeres feladatot adnak az Igazgatóságnak. Jelenleg nincsen arra vizsgálat, hogy átlagosan mennyi idő alatt jut el a lemosott talajrészecske a befogadóig. A legnagyobb problémának a mezőgazdasági területek árkos-szakadékos erózióját ítélik. Ajkarendeken a Szakaszmérnökség külső Partner bevonásával felmért egy ilyen eróziós árkot. A mérések alapján közel 3000 m³ talaj mosódott le, mely előbb vagy utóbb megjelenik a befogadóban, és az ezáltal feltellett medret kotrási munkák keretében magas költségeken kell helyreállítani. A működési területen már az '70-es években is foglalkoztak ezzel a problémával. Megpróbálták megállítani a folyamatot, nagy számú vízmosáskötő gátat építettek az elmúlt rendszerben. Ezeknek a gátaknak nagyrésze ma is megvan, funkcióját a mai napig teljesíti, más része megrongálódott, szétesett, eltűnt az idők folyamán. Véleményünk szerint inkább a megelőzést kellene előnyben részesíteni, vizsgálni a folyamat minden elemét, és olyan megoldást találni, mely minden érdekelt számára elfogadható.

A KDTVIZIG Veszprém Megyei Szakaszmérnöksége működési területén az elmúlt években több helyen észlelte, hogy a szennyvíztisztító telepek egy része száraz mederbe engedi tisztított szennyvizét. Ezért úgy gondoljuk, hogy a tisztított szennyvizek határértékeit mielőbb felül kellene vizsgálni, s a jövőben várható telepkorszerűsítéseket már az új határértékeknek megfelelően kellene elvégezni. A KDTVIZIG Veszprém Megyei Szakaszmérnökségének működési területén több problémás szennyvíztisztító telep ismert, melyek normál üzemrendben is szemmel láthatóan nem megfelelő minőségű tisztított szennyvizet engednek a befolyóba.

Problémát jelentenek a Szakaszmérnökség működési területén az illegális szennyvízbevezetések is. Ezeknek nagy része feltáratlan.

A KDTVIZIG Veszprém Megyei Szakasz mérnökségének működési területén egyre nagyobb mennyiségű illegális hulladék elhelyezés történik. Vannak olyan hulladék kupacok („hegyek”), melyek több éve ki vannak helyezve a természetbe. Ilyen például a Lesencetomaj 01691 hrsz. ú ingatlanon jogellenesen elhelyezett bazaltgyapot. Szakasz mérnökségünk 2019. évben jelezte a hatóságok felé a jogellenesen elhelyezett bazaltgyapot „hegyeket”. Az eljárást a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya 2021. 11. 04-én zárta le (VE-09/KTF/07058-10/2021), a hulladékot nem kell elszállítani, sem elföldelni. Ez a döntés számunkra aggodalomra ad okot. A kőzetgyapot az ásványi alapanyagokból előállított hőszigetelő anyagok egyik fajtája. Lazán összetapadó ásványi szálacskákból áll. A kőzetgyapattal végzett munka során pormaszk és védőkesztyű viselése szükséges. A védőfelszerelésre azért van szükség, mert hajlamosak a kis hairszál vékonyságú kőzetszálak töredezni. A levegőbe került kőzetgyapot szálacskákat belélegezve szilikózist okozhatnak a tüdőben, bőrbe jutva a bőr gyulladást okozhatják. Mi történik ezekkel a töredezett, szabad szemmel szinte láthatatlan szálakkal a szabad ég alatt? A szél milyen messzire viszi el ezeket a szálakat, mekkora területen lélegzik be az élőlények? Mi történik a növényekkel, ha ez az anyag levelekbe befűrödik? Ha vízbe kerül (szél vagy csapadék által), milyen hatással van a kopoltyúval lélegző fajokra? Mi történik a kételtűekkel, ha érintkeznek az anyaggal? Ha a nagyobb szálakat madarak fészekanyagának használják, mi történik a fiókákkal, akik szintén érintkezésbe kerülnek az anyaggal? Mi történik, ha ez az anyag bekerül a táplálékláncba, milyen hatással lesz ez az állatok (emberek) emésztőszervrendszerére? Mi történik az anyaggal napfény, savas eső, extrém meleg, egyéb klímaváltozással összefüggő szélsőséges időjárási körülmények között? A Világos-mellékág mellett elhelyezett nagymennyiségű hulladékot a Világos-patak a 7,5 kilométerre lévő Balatonba viszi, mely természetvédelmi és turisztikai szempontból is kiemelt terület. Ott mi történik azokkal, akik kapcsolatba kerülnek az anyaggal?

2022. évben a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóságnak nagy problémát jelentettek a kezelésében lévő területeken megjelenő illegális hulladékok. Ezeknek a hulladékoknak nem csak az elszállítási és leadási költsége magas, hanem vannak olyan hulladékok (pl.: traktorgumi), amit a hulladékkezelők nem vesznek át.

2022. évben kezdtük el megfigyelni, és dokumentálni bizonyos vízügyi szempontból fontos inváziós növények (cseh óriáskeserűfű, selyemkóró, csavarhínár, kaukázusi medvetalp, bíbor nebánsvirág, magas aranyvessző, bálványfa) megjelenési helyeit.

Az állami tulajdonú vizek és vízellátási rendszerek átvételi eljárása 2018 végével még nem zárult le, de 2016-2022. közötti években vízfolyást a KDTVIZIG Veszprém Megyei Szakasz mérnöksége nem vett át. A 2015-ben átvett vízfolyások fenntartási feladatait a Szakasz mérnökség az éves költségvetésben megszabott keretek mértékéig folyamatosan végzi.

A Balatoni Vízügyi Kirendeltség vízügyi tevékenysége 2022. évben

2022. évben is tovább folytatódott a Balatont érintő 3 projekt kivitelezési szakasza.

„Balaton levezető rendszer korszerűsítése” projekt kapcsán új hajózószilip, vízszintszabályzó szilip, illetve a kiliti mederszakaszon mederelzáró műtárgy építése zajlik. A Sió csatornán mederrendezési munkálatok folynak, amely során Sió rézsűrendezési, töltésáthelyezés és -rekonstrukciós, illetve kotrási munkák, valamint depóniarendezés valósul meg. Ideiglenes

Vízeresztés és hajózsilip üzemi tesztje sikeresen lezárult. A műtárgy ideiglenes üzemre alkalmas, az évben a régi leeresztő zsilip bontási munkálatai megkezdődtek, a projekt zárása novemberben várható.

„Átfogó környezeti megfigyelő és tájékoztató rendszer a Balatonon” projekt a Balaton vízterületén létesítendő hidrológiai, vízminőségi és meteorológiai célokat szolgáló szigetszerű mérőhelyek kialakítását tartalmazza. A tóközepi állomások átadásra kerültek a siófoki, a szemesi, a szigligeti és a keszthelyi medencében. Jelenleg folyik a tavaszi kihelyezésük.

„Preventív intézkedések a Balatont érintő vízminőségi problémák hosszútávon fenntartható kezelésére” elnevezésű projekt is szintén kivitelezési szakaszba lépett; ennek keretén belül 10 db É-i parti betorkolló kisvízfolyás torkolati szakaszán valósul meg vízminőségvédelmi fejlesztés, valamint 2 db szűrőmező részleges rekonstrukciójára is sor kerül. Ebből 9 érinti Veszprém vármegyét.

A 2022. évi vízminőségvédelmi kotrás során újabb fejlesztésekre van szükség a balatongyöröki zagyterén, két új zagykazetta kialakításának előkészítő munkáit kezdték meg, növelve ezzel az elhelyezhető zagyanyag kapacitását.

A 2022-es évben II. fokú vízminőségvédelmi készütség került elrendelésre a Balaton nyugati medencéjére a vízminőségi kotrások végzésének idejére. A partörök heti rendszerességgel ellenőrizték a területükhöz tartozó partszakaszt. A heti bejárás során figyelték a nádasokat is, és amennyiben természetkárosítást, nádasirtást észleltek, minden esetben feljelentéssel éltek.

A balatoni vízszintszabályozás helyzete:

A Balaton vízszintszabályozása vízjogi üzemeltetési engedélyének (alaphatározat) többszöri módosítását követően, 2018. november 21-én az alaphatározat módosításáról szóló határozat, az alábbi táblázat szerint módosult:

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Átlagvízállás (szabályozási szint) a hónap első napján (cm)	110	110	115	115	120	120	120	120	120	120	110	110

Veszprém vármegyéhez is kapcsolható balatoni projektek helyzete:

A balatoni vízkészlet fenntartható gazdálkodásának, vízhasználatának javítása, a szükséges infrastrukturális feltételek biztosításával

A „Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térség meghatározásáról és a térségben megvalósítandó egyes fejlesztések megvalósításához szükséges források biztosításáról” szóló 1861/2016. (XII. 27.) Korm. határozat (a továbbiakban: Korm. határozat) 2. sz. mellékletében szerepel, az Országos Vízügyi Főigazgatóság feladatellátását is érintő, „a balatoni vízkészlet fenntartható gazdálkodásának, vízhasználatának javítása, a szükséges infrastrukturális

feltételek biztosításával” című húzóprojekt tervezetten hazai forrásból kerül megvalósításra. A KDTVIZIG-et érintő két projekt (a Balaton új üzemeltetési rendjéhez szükséges fejlesztések): Az alap témák a következők:

- Iszaptérkép készítés, mederkostrás, iszapelhelyezés, területvásárlás
- Mélyfekvésű területek feltöltése, partbiztosítások rendezése

Az engedélyes tervek elkészültek, a szükséges hatósági eljárások lefolytak, de kiviteli szakaszba nem léptek.

Az elmaradt fejlesztéseket az Integrált Vízkészlet-gazdálkodási Országos Terv (IVOT) 2022-2035 között szükséges vízszabályozási beavatkozások elvégzésére vonatkozó projektjavaslataink keretében ismételten felelevenítettük három projekt adatlap formájában:

a) A Balaton új üzemeltetési rendjéhez szükséges fejlesztések

A Balaton új üzem vízszint maximális értékének további emelése a meglévő partfal és partvédőmű átépítését igényli. A projekt részét képezné az engedély nélküli feltöltések megszüntetése, illegális víziállások, veszélyes tárgyak és egyéb létesítmények elbontása, valamint a siófoki BAHART sétánynak meghosszabbítása a Sió-csatorna mellett a leeresztő zsilipig, a zsilipnél turisztikai megálló kialakítása, tájépítészeti partvédőmű és kilátó megépítése.

A vízi turizmus fejlesztésekhez kapcsolódóan elektromos töltőállomások telepítése a kikötőkbe. Továbbá a Balaton 44 településére elkészített partvonal-szabályozási tervek hatósági engedélyeztetése és szükséges földhivatali átvezetések, illetve a TNM rendelet felülvizsgálatához kapcsolódó vízgazdálkodási feladatok elvégzése.

b) Mélyfekvésű területek feltöltése

A projekt keretében a területvásárlással nem járó, part menti területek feltöltése, korszerű mérnökbiológiai és innovatív átalakítása tervezett állami és önkormányzati területeken 15 veszélyeztetett településen: Siófok, Zamárdi, Szántód, Balatonföldvár, Balatonszárszó, Balatonőszöd, Balatonszemes, Balatonlelle, Balatonboglár, Fonyód, Balatonfenyves, Balatonmáriafürdő, Balatonkeresztúr, Balatonberény, Ábrahámhegy.

Ezek elsődlegesen strandterületek és sétányok lennének. Ahol nincs lehetőség ilyen nagyobb kiterjedésű feltöltésre, ott a TNM rendeletekben kijelölt sétányok kialakításával kell megoldani az időszakosan magasabb hullámvíz okozta vízszintemelkedéseket.

A projekt keretében 19,38 km hosszban partvédőmű felújítása, 35,15 km hosszban a meglévő partvédőmű átépítése, új kőszórásos partvédő mű építése 2,3 km hosszban. A mélyfekvésű területeket és a sétányokat elsődlegesen a Balatonból kitermelt mederüledéssel kell kialakítani, megfelelő partvédelemmel, és vízviasszavezetéssel, ~370.000 m² terület feltöltését kell elvégezni.

A műszaki tartalom részét képezi a partvédőművek korszerű mérnökbiológiai és innovatív átalakítása a vonatkozó vízpart-rehabilitációs tervek alapján, a partvédőművek fejlesztését követő mögöttes területek vízrendezése, a felszíni csapadékvíz elvezető rendszerek összehangolása.

c) *Vízminőségi eszközök fejlesztése*

A tó sérülékenysége és alkalmazkodóképességének jobb megértéséhez egy korszerű, átfogó megfigyelő rendszer kiépítésére került sor. A megfigyelő rendszer feladata a globális és regionális változások folyamatos követése. A Balaton szélsőségesen alacsony vízállása miatt több olyan eddig víz alatt lévő veszélyes tárgy, akadály került/kerül a vízfelszín fölé, melyek eltávolítása a KDTVIZIG, mint a Balaton vagyongazdálkodásának feladata.

Az elmúlt időszakban a tóban több beazonosított akadály (felborult víziállás, horgászok által hátrahagyott cölöpök, csónak stb.) eltávolításának igénye merült fel a vízhasználók részéről, mind a balesetveszély elhárítása, mind vízminőség védelme érdekében.

A tó rendkívül nagy gazdasági, idegenforgalmi potenciált jelent, amelynek kiegyensúlyozott feltételeit a vízgazdálkodás eszközeivel támogatni kell. A megfigyelőrendszer működtetéséhez kapcsolódó feladatellátás biztonságos végrehajtása érdekében, valamint a tó vízminőségének hosszútávú megőrzéséhez vízminőségvédelmi telephelyek fejlesztése, vízminőségvédelmi eszközök beszerzése szükséges.

A víz felszínközeli és alatti veszélyes tárgyak biztonságos eltávolítása, a megfigyelőrendszer folyamatos és biztonságos üzemeltetése csak megfelelő eszközzel - vízügyi munkahajó, vegyes hasznosítású munkauszály, több felhasználású vízügyi kitzűzőhajó jégtörési funkcióval, motorcsónakok - biztosítható.

Vízellátási rendszerek

Veszprém vármegye településeinek vízellátása három főbb területi egységre osztható.

A Balaton parti települések ellátására, regionális vízellátó rendszer épült ki. Vízbázisként a nyirádi kutak, a települések kutjai és szükség esetén a Balatonra, mint vízbázisra telepített felszíni víztisztítók szolgálnak megfelelő minőségű ivóvízzel. A szolgáltató a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. A vízmű az általa üzemeltetett felszíni vízkivételi művek kiváltását tervezi, amit a vízbáziskutatás alapoz meg.

A vármegye középső, talajtani szempontból mészköves területe jórészt karsztvizet tárol, melyet Veszprém vármegye legnagyobb víziközmű-szolgáltatójaként a Bakonykarszt Víz- és Csatornamű Zrt. juttat el a fogyasztókhoz.

A vármegye északi és nyugati részén általában mélyfúrású kutak biztosítják az ivóvizet, a Pápai Vízmű szolgáltatásában. Az ivóvízminőség javítás érdekében több településhez megépült a csatlakozó vezeték a Pápa-Tapolcafői regionális rendszerhez.

Főbb vízellátási adatok

Megnevezés	2020. év	2021. év
Közüzemmi ivóvízellátással rendelkező település (db)	217	217
Közüzemmi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)	3 160,9	3 159,5
Közüzemmi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakás (db)	149 947	150 552
Összes szolgáltatott víz mennyisége (ezer m ³)	17 990	18 991
Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (ezer m ³)	13 163	13 747

Forrás: KSH (a 2022. évi adatok még nem állnak rendelkezésre)

Ivóvízminőség és egészség fejezet

A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya tájékoztatása alapján:

A Kormányhivatal illetékességi területén a települések közművesítettek, az ellátottság 100%-os. A vármegyében 3 nagy vízszolgáltató - Bakonykarszt Zrt., a Dunántúli Regionális Vízmű és a Pápai Vízmű - látja el a településeket ivóvízzel. Ezeken a vízszolgáltatókon kívül, további üzemeltetők is - Pannon-Víz Regionális Önkormányzati Víziközmű-szolgáltató Zrt., a VASIVÍZ Vas Megyei Vízf- és Csatornamű Zrt. és a ZALAVÍZ Észak-Zalai Vízf- és Csatornamű Zrt – biztosítanak, a jogszabálynak megfelelő minőségű ivóvizet. Az utóbbi szolgáltatók csak néhány Veszprém vármegyei település lakosságát látják el ivóvízzel.

Veszprém vármegyében az ivóvíz szolgáltatás földfelszín alatti és felszíni (Balaton) víznyerőhelyekről történik. Felszíni víz szolgáltatása Balatonalmádi, Balatonfüred és Balatonkenese városok térségében történik.

Vízellátás biztonságának növelése:

Veszprém vármegye településein a vízszolgáltatók kiépített ivóvízvezeték hálózatról biztosítják a lakosság számára az ivóvízminőségű ivóvizet. Veszprém vármegyében a balatoni térség ivóvízellátásának fő vízbázisai a bakonyi karsztvizek, a Balaton vizét tisztító felszíni vízművek, illetve helyi kisvízművek. A meglévő vízművek közül a karsztvizet kiaknázók a legkedvezőbb adottságúak, míg a kisvízművek és a Balaton vizét tisztító vízművek rendkívül magas üzemeltetési költségen, környezetet terhelő módon működnek. Ennek oka, hogy a Balaton-víz csak nehezen és költségesen tisztítható, magas ugyanis a szervesanyag-tartalma, a pH-ja, másrészt a sekély tó vízminősége olyan külső feltételektől függ, mint az algásodás, a vihar okozta iszap-felkeveredés stb.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020. december 16-án elfogadta az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló 2020/2184-es számú irányelvet (továbbiakban: Új Ivóvíz Irányelv) mely a 98/83/EK irányelv átdolgozása. Az átdolgozott irányelv alapján olyan klórozással kapcsolatos paraméterek (klorát, haloecetsavak) kerültek be a szolgáltatási ponton vizsgálandó paraméterek közé, melyek korábban nem képezték részét a kötelezően vizsgált komponenseknek.

Előzetes mérések alapján megállapítható, hogy a hazánkban széleskörűen alkalmazott törésponti ammónium-mentesítő eljárások során ezen komponensek keletkezése különösen problémás lehet. Mivel az Új Ivóvíz Irányelv hazai jogrendbe ültetése 2023. január 12-én megvalósult, az új paraméterek monitorozása 2026-tól lesz kötelező, ezért a Nemzeti Népegészségügyi Központ Közegészségügyi Laboratóriumi Főosztálya (NNK) 2022-ben kiemelt munkatervi feladatként határozta meg a törésponti ammónium-mentesítést végző ivóvízellátó rendszerek felmérését. A felmérés során a szabályozásba újonnan bevezetett fertőtlenítési melléktermékek, a klorát és a haloecetsavak mellett a trihalometánok (mint a legismertebb és jelenleg is kötelezően vizsgálandó melléktermék-család) vizsgálatára került sor.

A törésponti klórozást végző ivóvízellátó rendszerben történt mintavételre 2022 júniusában került sor. A minták elemzését pedig a Nemzeti Népegészségügyi Központ Környezetanalitikai Laboratóriuma végezte el.

A felmérés eredményei a következők:

Trihalometánok (THM):

A vizsgált ivóvízellátó rendszerekben a trihalometánok országos átlagkoncentrációja 13,9 µg/L volt. Veszprém vármegyében a vizsgált vízellátó rendszereken nem tapasztaltunk határérték-túllépést (>50 µg/L)

Haloecetsavak (HAA):

A haloecetsavak átlagkoncentrációja a THM-éhez képest alacsonyabbnak, 7,74 µg/L-nek adódott országos szinten. A felmérés eredményei alapján megállapítható, volt, hogy a haloecetsav határérték betartása Veszprém vármegye ivóvízellátó rendszereinél nem okoz gondot, mivel a vízellátó rendszereken nem tapasztaltunk határérték-túllépést.

Klorát:

A klorát átlagkoncentrációja az összes vízmintavételi eredményt figyelembe véve 0,63 mg/L volt. Az Új Ivóvíz Irányelvben meghatározott 0,25 mg/L-es határértéket országos szinten több vízmű is meghaladta. Vármegyénkben is volt határérték túllépés.

A klorát elsődleges forrása a vízkezelés során alkalmazott hipó oldat. Az ezekben található hipoklorit-ionok állás közben többek között kloráttá bomlanak, mely reakciót a fény és a magasabb hőmérséklet felgyorsítja. A végső klorát szintet így két tényező befolyásolja: az alkalmazott hipó-oldat klorát tartalma, valamint a vegyszer dózisa.

Lehetőségek a melléktermékek koncentrációjának csökkentésére

Az egyéni adottságokat és gazdasági lehetőségeket figyelembe véve a melléktermékek koncentrációjának csökkentése az alábbiak alkalmazásával történhet meg.

Klorát:

- a) Klórdózisok folyamatos felülvizsgálása, a törésponti reakció teljes lejátszódásához szükséges mennyiséghez vonatkoztatott felesleg minimalizálása.
- b) Hipó-oldat megfelelő tárolási körülményeinek biztosítása (hűvös, napfénytől védett sötét hely), a tárolási idő minimalizálása.
- c) Konvencionális hipó-oldatot alkalmazó törésponti klórozásos technológiák kiváltása más ammónium-mentesítő eljárásokkal (pl: klórgázos törésponti ammónium-mentesítés, biológiai ammónium-mentesítés stb.).
- d) Kisebb ammóniumtartalmú vízbázis keresése új kutak fúrásával, vízátvételi lehetőségek megvizsgálása közeli ivóvízellátó rendszerekből.

Az a)-b) eljárásokkal a klorát-tartalom csak kisebb mértékben csökkenthető, míg a c) eljárással akár teljes mértékben megakadályozható az anion megjelenése. A d) eljárás hatásossága a vízbázis összetételétől, illetve az átvett víz minőségétől függ.

A vizsgálat eredményéről a vízszolgáltató értesítve lett, ahol megfelelő szakmai tudással rendelkeznek a kifogásoltság kezelésére.

A vízszolgáltatók az előírt mintázási ütemtervben foglaltakat teljesítették. Az előírt önkontroll és a hatósági ellenőrző ivóvíz vizsgálatok a közüzemi vízművek tekintetében teljesültek. A vízszolgáltatók jelentésköteles eredményeikről a jogszabálynak megfelelően tájékoztatást küldtek. Kifogásoltság bakteriológiai és a mikroszkópos biológiai minták tekintetében volt, melyhez a hálózatok kora és állapota is hozzájárult. A szolgáltatók a szükséges intézkedéseket

megtették. A tett intézkedéseket - hálózat mosatás, fertőtlenítések – dokumentálták. Kontroll vízminavételi eredmények levételéről gondoskodtak az üzemeltetők.

A tavalyi évben az ivóvízre vonatkozóan panasz nem érkezett. Átmeneti vízkorlátozásra nem került sor, rendkívüli helyzet nem következett be. Veszprém vármegye illetékességi területén kiemelt ivóvízminőségi probléma 2022.évben nem volt. A vizsgált időszakban Veszprém vármegye illetékességi területén nem fordult elő ivóvízzel kapcsolatos megbetegedés.

Fürdővizek minősége:

Veszprém vármegye illetékességi területén a Balatonon és három egyéb tavon (Nagyteveli víztározó, Kislódi Hámori tó, Vinári Joó tó) található természetes fürdőhely. A 2022-es szezonban 4 strand – Balatonfüreden a Hotel UNI és a Brázay strandok, Balatonkenesén a Kenese Bay Garden Resort strand, valamint Tihanyban a MUOSZ üdülő strand - a területükön folyó építkezési munkálatok miatt nem nyitottak ki.

A tavalyi évben tulajdonosváltás miatt Révfülöpön a Mathias Corvinus Collegium Alapítvány strand esetében folytattak le fürdőhely kijelölést. Balatonfüreden pedig a Hotel Flamingo területén történt új fürdőhely kijelölés.

A fürdővízvizsgálatokat a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Laboratóriumi Osztálya és a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Laboratóriumi Osztálya végezte.

Veszprém megye strandjait a cianobaktérium-burjánzás nem érintette. Ezt célzott vizsgálatok is alátámasztották. Mikroszkópos vizsgálatokra 2022. szeptember 5-én került sor, ahol Balatonederics, Szigliget, Badacsonytomaj, Badacsony, Révfülöp, Balatonszepezd, Tihany, Balatonfüred, Alsóörs, Balatonakarattya községek egy-egy strandján vett vízminta feldolgozására került sor. A minták feldolgozását a Kormányhivatal Laboratóriumi Osztálya végezte: mikroszkópos vizsgálattal a toxintermelő kékbaktériumok jelenlétét vizsgálták. A laboratóriumi eredmények alapján elmondható, hogy a mintákban a sejtszám Balatonederics strandjaitól Balatonakarattya strandjai felé haladva fokozatosan csökkent. A cianobaktérium sejtszám, a balatonedericsi strandon sem érte el a jogszabályban meghatározott határértéket. A nyári szezonban arra vonatkozó információ a Népegészségügyi Főosztályhoz nem érkezett, hogy Veszprém vármegye strandjain vízvirágzásra utaló jelek lennének. Egészségügyi intézménytől sem érkezett arra vonatkozó bejelentés, hogy strandolás során a víztől bárki is megbetegedett volna.

A Népegészségügyi Főosztály az idei évben, szezon alatt is végzett helyszíni ellenőrzéseket a strandokon. A bejáratnál plakátokon, valamint a hangos bemondóban naponta többször is felhívták a fürdőzők figyelmét a helyes fürdőzőhigiénés magatartási szabályokra. A szociális helyiségek kézmosóinál a kézfertőtlenítőszeret kihelyezték, melynek fogyását figyelemmel kísérték, folyamatos pótlásáról gondoskodtak. A mellékhelyiségek és zuhanyzók fertőtlenítőszeres takarítását rendszeresen elvégezték. Takarító és tisztítószeres megfelelő mennyiségben rendelkezésre álltak.

Panaszbejelentés a tavalyi szezonban nem történt.

A 2022. évi fürdési idénnyel kapcsolatban összességében elmondható, hogy a strandok vize fürdésre alkalmas volt. Fürdővízhasználat tiltásra nem került sor.

Szennyvízcsatornázás

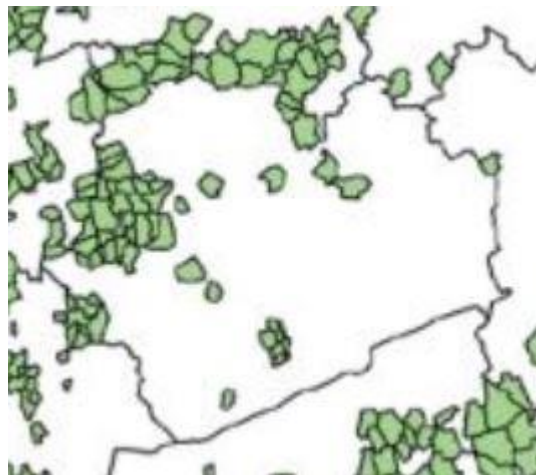
Veszprém megyében 2020. évben a kommunális szennyvízelvezetés terén jelentős változás nem történt. Az adatok alapján a szolgáltatott ivóvíz 82%-át megtisztítják.

Szennyvízcsatornázás főbb adatai

Megnevezés	2020. év	2021. év
Közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózattal rendelkező település	158	158
Közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózat (km)	2 454	2 456
Közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakás (db)	125 559	126 171
Településekről szennyvíz-hálózaton elvezetett (ezer m ³)	21 180	21 131
Háztartásoktól szennyvíz-hálózaton elvezetett (ezer m ³)	10 822	11 278

Forrás: KSH (a 2022. évi adatok még nem állnak rendelkezésre)

Közüzemi szennyvízelvezető-rendszerrel nem rendelkező települések

Forrás: www.okir.hu

Veszprém vármegyében több településen egyedi szennyvíztisztító kisberendezések ingatlanonkénti telepítésével oldották meg a szennyvízkezelést (Balatoncsicsó, Óbudavár, Szentjakabfa, Tagyon, Salföld, Szentantalfa és Apácatorna).

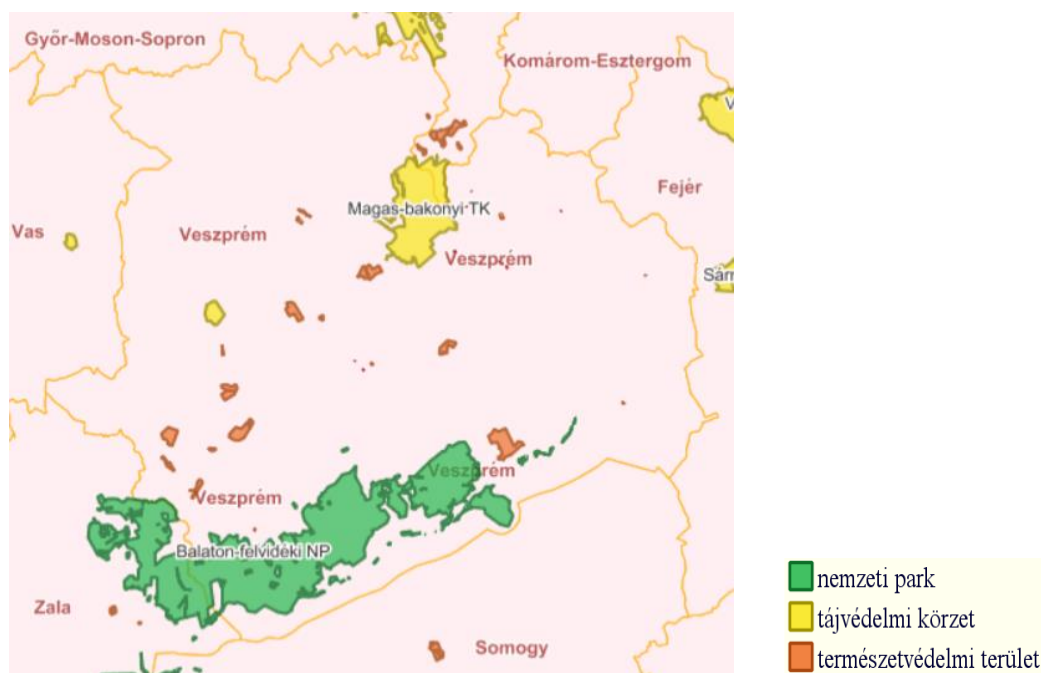
Veszprém vármegyében a közüzemi szennyvízelvezető hálózattal még nem rendelkező települések önkormányzatai törekszenek a hiányosság megszüntetésére. Több település elfogadott fejlesztési tervvel is rendelkezik.

V. TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM

Veszprém vármegye a rendkívül változatos földrajzi adottságának köszönhetően kiemelkedően sok természeti és táji értéket őrzött meg. A nagy élőhely és fajdiverzitásnak elsődleges oka, hogy vegetációs zónahatáron fekszik. A Nyugat-Európában jellemző zárt lomberdőzóna itt ér véget, a Balaton vonalától délkeletre a csapadék már nem mindenhol elég a zárt lombos erdő kialakulásához, az erdő felnyílik, kisebb-nagyobb sztyepp-foltok jelennek meg. A főbb élőhely típusok a nádasok, mocsarak, a láprétek, a sztyepp-lejtők és sziklagyepek, a karsztbokor-erdők, a tölgyes erdők és a bükkösök.

A vármegye területének megközelítőleg 15%-át teszik ki az országos jelentőségű védett természeti területek. A Bakony és a Balaton-felvidék erdeiből, a patakok, vízfolyások mellett húzódó rétek, erdők növényzetéből, a kevésbé intenzíven használt mezőgazdasági területekből ökológiai folyosórendszer áll össze. A megye teljes területe a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság (röv. BfNPI) illetékessége alá tartozik.

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területek

forrás:www.okir.hu

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park védett természeti területei

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság <https://www.bfnp.hu/> honlap alapján.

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek (köztük a védett földtani alapszelvények és földtani képződmények) Veszprém vármegyéjében.

Név	Védett		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás tárgyévben (ha)
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)		
Nemzeti Park	1	30.765	10.471	0

Tájvédelmi Körzet	2	8.218	248	0
Természetvédelmi Terület	20	3.038	0	0
Összesen	23	42.021	10.719	0

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai:

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Balaton-felvidéki NP	282/NP/97	57 019	10 472
Magas-Bakony TK	239/TK/91	8 753	478
Somló TK	257/TK/93	583	87
Tapolcai-tavasbarlang felszíni védőt. TT	9/TT/42	2	
Zirci arborétum TT	23/TT/51	18	
Uzsai csarabos erdő TT	25/TT/51	110	
Szentgáli-tiszafás TT	29/TT/51	213	
Úrkúti-őskarszt TT	33/TT/51	3	
Fenyőfői-ősfenyves TT	56/TT/54	579	
Várpalotai homokbánya TT	57/TT/54	1	
Balatonkenesei-tátorjános TT	93/TT/71	2	
Darvas-tó lefejtett bauxitlencse TT	96/TT/71	34	
Sümegei Mogyorós-domb TT	125/TT/76	65	
Farkasgyepűi kísérleti erdő TT	147/TT/77	359	
Devecseri Széki-erdő TT	179/TT/85	297	38
Balatonfüredi-erdő TT	185/TT/86	869	
Tapolcafői-láprét TT	223/TT/90	13	
Bakonygyepesi-zergebogláros TT	224/TT/90	24	
Hódoséri-ciklámenes TT	227/TT/90	24	
Attyai-láprét TT	256/TT/93	15	
Somlónásárhelyi Holt-tó TT	262/TT/93	15	
Sárosfői-halastavak TT	264/TT/93	278	76
Nyirádi Sár-álló TT	301/TT/05	395	
Sümegei Fehér-kövek TT + erdőrezerv.	316/TT/07	308	47

Védelemre tervezett területek:

Név	Kiterjedése (ha)
Balaton-felvidéki NP bővítése	7409
A Magas-bakonyi TK bővítése (Tóth-árok Erdőrezervátum)	189
Kupi sáfrányos erdő TT	94

A Magas-bakonyi TK bővítése: Tóth-árok Erdőrezervátum összes területe 440 hektár, de ebből már védett 251 hektár, a tényleges bővítés 189 ha.

*„Ex lege védett” természeti területek (láp, szikes tó, kunhalom, földvár, forrás, víznyelő)
Veszprém vármegyében*

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)	Kiterjedés (ha)
Láp		3 500
Szikes tó	0	
Forrás	1679	
Víznyelő	509	
Kunhalom	37	
Földvár	16	

„Ex lege” védett természeti értékek (barlangok) Veszprém vármegyében

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)
Barlang	585

- A 2022-ben felfedezett új barlang neve Kosboros-barlang (kat. szám: 4430-116.) A jelenleg aktuális adatbázisban nyilvántartott barlangok száma új barlangok felfedezésével, illetve új barlangi összeköttetések feltárásával változhat. A barlang Szóc mellett található.

Natura 2000 területek Veszprém vármegyében

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Változás (ha)
NATURA 2000 különleges madárvédelmi terület	2	52 414	0
NATURA 2000 különleges természetmegőrzési terület	31	120 624	0
Összesen	33	173 038	0

Tanösvények Natura 2000 területeken Veszprém vármegyében:

- Lóczy-gejzírösvény - Tihanyi-félsziget
- Boroszlán tanösvény - Bakonybél
- Geológiai-botanikai tanösvény - Badacsony
- Bazaltorgonák tanösvény - Szent-György-hegy
- Aknabarlangok tanösvény Tés - Keleti-Bakony

- Kitaibel tanösvény - Somló
- Zergeboglár tanösvény - Nemeshány részleges
- Zádor tanösvény - Pécsely
- Sásdi-legelő tanösvény - Káli-medence
- Fekete-hegyi tanösvény – Káli medence

Bemutatóhelyek Natura 2000 területeken Veszprém vármegyében:

- Lóczy-barlang Balatonfüred
- Csodabogyós-barlang Balatonederics

Európa Diplomás területek

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Változás a tárgyévben (ha)
Európa Diploma	1	645	0

A „Tihanyi-félsziget vulkanikus képződményei” 2003-ban nyerte el a Diplomát.

Világörökség helyszínek

Veszprém vármegyében világörökség helyszín nem található.

Világörökség várományos a „Balaton-felvidéki kultúrtáj”. Helyszín: A Tihanyi-félsziget, a Tapolcai-medence tanúhegyei és a Hévízi-tó

Geopark

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Változás a tárgyévben (ha)
UNESCO Globális Geopark	1	324 352	0

Az Igazgatóság által alapított és fenntartott Bakony–Balaton Geopark 2012 őszétől tagja a Globális Geopark Hálózatnak, egyben az Európai Geopark Hálózatnak.

Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)
Természeti emlék	1

Védett mesterséges üregek Veszprém vármegyében

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)
Természeti emlék	1

A 63/2015 (X.26.) FM rendelet alapján a Kislődi bauxitbánya szállítógátája természetvédelmi oltalom alatt áll, mint jelentős denevér-élőhely.

Erdőrezervátumok Veszprém vármegyében

Veszprém vármegye területén 3 erdőrezervátum, illetve erdőrezervátum céljára kijelölt terület található (valamint egy Zala vármegyében található erdőrezervátum védőzónájának kisebb része áthúzódik Veszprém vármegyébe).

Jogszámban kihirdetett erdőrezervátumok:

1. Somhegy: A Magas-Bakony Tájvédelmi Körzetben Bakonybél községben a Somhegypusztától északra helyezkedik el. Különleges értékek: szubmontán bükkös, idősebb állományok, sziklakibúvások. A hegytetőn földszáncal, a déli, úgynevezett Plötz oldalon két barlanggal, mészkőpadon kialakult meszes lejtőgyep társulásokkal.
2. Fehér-sziklák: Sümeg és Csabrendek között az úgynevezett Rendeki hegyen helyezkedik el, mindkét település külterületét érinti. Népies neve: Fehér-kövek.

Kihirdetésre váró erdőrezervátum:

1. Tóth-árok Erdőrezervátum (A Magas-Bakony TK bővítése): Tervezett magterülete 57,9 ha, védőzónája 380,9 ha. A Magas-Bakony TK kihirdetése által 251 ha már védett, a védőzóna többi részének kialakítása miatt a TK bővítése tervezett. Változatos, hegylábi helyzetű rezervátum, a magasabb részeken és a völgyekben kezelt, homogén bükkösökkel, a gerinceken jobb szerkezetű nyílt és zárt tölgyesekkel, a sarjzatotott majd felhagyott hegylábi részeken (telepített) elegyetlen, egykorú cseresekkel és fenyvesekkel.

Nemzeti Ökológiai Hálózat

A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MaTrT.) új rendelkezései az ökológiai hálózat övezeteire vonatkozóan 2019. március 15-én léptek hatályba.

Natura 2000 fenntartási tervek

Terület azonosító	Terület neve	Területe (ha)	Terv állapota	Terv készült
HUBF20004	Agár-tető	5135	kész	2017
HUBF20006	Tihanyi-félsziget	751	kész	
HUBF20007	Monostorapáti Fekete-hegy	1811	kész	2017
HUBF20009	Devecseri Széki-erdő	1593	kész	2017
HUBF20011	Felső-Nyirádi-erdő és Meggyes-erdő	4213	kész	2019
HUBF20012	Sásdi-rét	396	kész	2019
HUBF20015	Marcál-medence	4897	kész	2015
HUBF20017	Kádártai dolomitmezők	814	kész	2015
HUBF20018	Megye-hegy	240	kész	2017
HUBF20020	Szent György hegy	73	kész	
HUBF20021	Péti-hegy	374	kész	2015
HUBF20022	Mogyorós-hegy	202	kész	2015
HUBF20023	Hajmáskéri Törökcsapás	910	kész	2015
HUBF20024	Berhidai	108	kész	2010

	lőszvölgyek			
HUBF20025	Badacsony	250	kész	2021
HUBF20026	Tótvázsonyi Bogaras	237	kész	2015
HUBF20027	Nemesvámosi Szár-hegy	57	kész	2015
HUBF20028	Tapolcai-medence	2339	kész	2019
HUBF20031	Szentkirályszabadja	494	kész	2015
HUBF20032	Balatonkenesei tátorjános	7	kész	2015
HUBF20033	Dörögdi-medence	900	kész	2015
HUBF30002	Balaton	58889	kész	2015
HUBF20014	Pécselyi medence	868	kész	2017
HUBF20016	Öreg-hegyi riviéra	1209	kész	2017
HUBF20018	Megye-hegy	240	kész	2017
HUBF20034	Balatonfüredi-erdő	3485	kész	2017
HUBF20001	Keleti-Bakony	11897	kész	2014
HUBF20002	Papod és Miklád	5309	kész	2014
HUBF20003	Kab-hegy	8093	kész	2020
HUBF20008	Csatár-hegy és Miklós Pál hegy	1595	kész	2020
HUBF30001	Északi-Bakony	25803	kész	2020
HUBF30002	Balaton	58889	kész	2015

2022-ben jóváhagyásra kerültek a HUBF20001 Keleti-Bakony és a HUBF20002 Papod és Miklád Natura 2000 területek fenntartási tervei, így a tájegységben található valamennyi Natura 2000 terület jelenleg érvényes, elfogadott fenntartási tervvel rendelkezik.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Veszprém vármegye területét érintő jelentősebb fejlesztési projektjei:

„A Tihanyi-félsziget és térségének komplex élőhelyfejlesztése”

Projekt azonosító száma: KEHOP-4.1.0.-15-2016-00020

A projekt egymással szorosan összefüggő, komplex megoldásokat kíván adni a Tihanyi-félsziget és tágabb térségének természetvédelmi problémáira, kiemelten a Belső-tó ökológiai állapotának javítására, a térség gyepterületeinek kezelésére, illetve a természetvédelmi célú ismeretterjesztés, bemutatás és a kiemelkedően magas érdeklődés, látogatólétszám kezelésének együttes megoldására.

Tervezett tevékenységek

1. A tihanyi Belső-tó rehabilitációja, ökológiai állapotának javítása:
2. A gyepkezelés és a legeltetési állattartás feltételeinek biztosítása
3. A hagyományos gazdálkodás és a Natura 2000 hálózat komplex bemutatása a Tihanyi-félszigeten

4. A Tihanyi-félsziget (HUBF 20006) Natura 2000-es terület fenntartási tervének elkészítése
5. A Tihanyi-félsziget (HUBF 20006) Natura 2000-es terület bemutatási tervének elkészítése

A projekt elszámolható bruttó összköltsége: 579.114.761 Forint

A projekt tervezett időtartama: 2016.09.15. – 2022.06.30.

„Földtani örökségünk védelme és bemutatása a Bakony–Balaton Geoparkban”

Projekt azonosító száma: KEHOP-4.1.0.-15-2016-00038

A projekt célja a BfNPI által irányított Bakony–Balaton UNESCO Globális Geopark területén fellelhető különböző földtudományi természeti értékek megőrzésének hosszú távú biztosítása. Az egyszeri, projektszerű beavatkozások elsősorban az élettelen természeti értékeket érintik, de szándékuk szerint pozitív hatással lesznek az ahhoz bármilyen módon kötődő élőlények közösségeire, élőhelyeire is. A projekt ezzel a tevékenységgel hozzájárul a természetvédelmi és közösségi szempontból kiemelkedő értéket képviselő barlangok, víznyelők, források, földtudományi értékekkel bíró természetvédelmi területek, a földtani alapszelvények, fajok és élőhelyek megőrzéséhez.

A projekt elszámolható bruttó összköltsége: 162 000 000 Forint

A projekt tervezett időtartama: 2016.10.01. – 2022.06.30.

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság kitért még az alábbi folyamatok értékelésére is:

Vizes élőhelyek jelentős mértékű átalakítása

A szabályozás, a mederrendezés, az intenzifikálás számos vizes és vízi élőhelyet érint, ami az általános szárazodás hatásaihoz hozzáadódik. A megoldatlan természetmegőrzési ökológiai és tulajdonjogi kérdések és problémák jól láthatóak. A környező mélyebb fekvésű medencékben, berkekben a korábbi diverz vizes élőhelytípusok átalakulóban vannak; a fajgazdag mocsárréteket, üde kaszálókat sok helyen fajszegény magassásosok váltották fel. A nádasok genetikai diverzitásának megőrzéséhez szükséges ivaros szaporodás továbbra is korlátozott, ill. csak korlátozottan működő folyamat, ezt támasztja alá a balatoni nádasok ötévenkénti minősítése is. A 120 cm-es szabályozási vízszint, a csapadékviszonyok, a szélerősség és irány, a Sió-csatorna áteresztőképessége együttesen határozzák meg az aktuális vízszintet. A 2022. évben lezárult nádas minősítés alapján a minősített nádas élőhelyek területe jelentősen egyelőre nem csökkent, viszont meghatározó változások láthatóak. A nagyobb öblözeteket borító nádasok területe kis mértékben növekedett, azonban a szegélynádasok szakaszhossza és területe csökkent, visszaszorulóban van. Utóbbi jelenség sok szegélynádashoz kötődő faj életfeltételeinek pótolhatatlan negatív változását eredményezi. Mindezek a hatások már rövidtávon is a nádasok degradációját, nettó területfoglalásuk csökkenését, minősítésük vissza sorolását, egyes helyeken a nádas élőhelyek teljes eltűnését jelentik a parti régióban. A tó nádasainak állapota a fent vázolt folyamatok függvényében változik, melynek iránya természetvédelmi ökológiai vonatkozásban egyértelműen káros. A nádas élőhelyek az időben adott dinamika szerint alakulnak. A magas vízszint felértékeli a nádas élőhelyek fenntartása szempontjából a nádvágás fontosságát, azonban ennek tó szintű, koordinált megvalósítása sem anyagi, sem természeti viszonyok szempontjából nem adott, mivel a megfelelő minőségű

nádvágásra csak biztonságos jégborítás esetén van lehetőség. Ez az utóbbi tíz esztendőben egyre kedvezőtlenebb tendenciát mutat. A nádas élőhelyek területi csökkenését a nádvágás nem pótolhatja, csupán a megmaradó nádasok ökológiai minőségét tarthatja meg, esetenként javíthatja. A nádas élőhelyek jelentőségét az is emeli, hogy az ott élő fajok számára többnyire nincs alternatív élőhely már rövidtávon sem, az élőhely területi veszteségét állományaik csökkenése követi. A visszaszoruló nádasok vonatkozásában továbbra sem elhanyagolhatóak az engedély nélküli feltöltések, nádas pusztítások esetei.

A vízi özönfajok a természetes élőhelyeket, őshonos fajokat, főként halállományt károsan befolyásolják (pl. Kis-Balaton, Balaton és befolyóik – ezüstkárász, amurgéb, naphal, valamint nagy gázló, törpe békelencse, óriás csavarhínár). A Hévízi-tó és csatorna területén jelentős faj és egyedszámban idegenhonos, inváziós fajok (karolinai tündérhínár, mexikói vízibojt, mexikói tölgylevél, óriás csavarhínár... stb, valamint a virginiai márványrák, számos akvárium díszhal és hibridjeik) özönlötték el a területet kiszorítva az őshonos fajokat, élőhelyeket. Az állományok gyérítése az elmúlt években pályázati forrásból zajlik, de folyamatos vagy időközönkénti beavatkozások nélkül a kedvezőbb állapotok csak rövidtávon őrizhetőek meg.

A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

A felhagyott, illetve nem megfelelő intenzitással kezelt területek, valamint az erdők nem megfelelő hasznosítása továbbra is megfigyelhető és jelentős hatással bír. Saját vagyongazdálkodás esetén tekintettel vagyunk az 5.2.2 fejezetben felsorolt kezeléseknél az ott található fajok igényeire (pl. haris (*Crex crex*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), zanótboglárka (*Maculinea nausithosus*), szürkés hangyaboglárka (*Maculinea alcon*), csarab (*Calluna vulgaris*), lisztes kankalin (*Primula farinosa*), mocsári tőzgeboglár (*Parnassia palustris*), mocsári kardvirág (*Gladiolus palustris*)). Így ezen fajok utóbbi kivételével hosszú távon megőrizhetőek ezeken a területeken, a nem védett területeken azonban kérdéses a helyzetük.

A lápréti növényfajokat élőhelyük kezeletlensége, valamint az évek óta tartó szárazodás hatásaival összeadódva, a területek avarosodása, gyomosodása, cserjésedése veszélyezteti. Védett növényfajaink közül vannak olyanok, ahol drasztikusabb egyedszámcsökkenés tapasztalható (zergeboglár, lisztes kankalin, mocsári tőzgeboglár), annak ellenére, hogy a korábbi élőhelyrekonstrukciós beavatkozások magukra az élőhelyekre láthatóan pozitív hatással vannak. Jelentős hatású a száraz és üde gyepek esetében is tapasztalható vadkár, mely kora tavaszi, gyepi fajok virágzását, magérlelését hiúsítja meg.

2022-es évben folytatódott a megelőző év száraz és extrém csapadékhiányos időjárása, ami szintén rányomta a bélyegét a vízhez kötődő fajok fészkelő állományaira, melyek rendkívül jelentős csökkenést mutattak a felméréseink és megfigyeléseink alapján pl. a nagy kócsag (*Egretta alba*) esetében. Ugyan akkor feltételezhetően a Balatonban magasan tartott vízszint miatt a déli parton egy, az északi parton 7 nagy kócsag (*Egretta alba*) telep alakult ki parti nádasban.

A több éve a Marcal-medencében költő daru (*Grus grus*) pár ez évben is sikeresen nevelt fel egy fiókát. Működési területünk jelenleg a kerecsen sólyom (*Falco cerrug*), hazai elterjedési területének peremén helyezkedik el (Kis-Alföld, Mezőföld), a több éve egy páras „állományunk” két párra növekedett (Mezőföld).

A 2022-es évben a költési és diszperziós időszakban jelentkező aszály következtében a nádi és nádton fészkelő énekesmadarak költési, táplálkozó, illetve vedlő területei beszűkültek

országosan, különösen igaz ez a fülemülesitkére (*Acrocephalus melanopogon*) mely a vízben álló nádas komplex táplálék bázisát preferálja a vedlési és vonulási időszak során. A fülemülesítke főbb magyarországi költő és vedlőterületein fellépő vízhiány következtében a Kis-Balaton (és valószínűleg a Balaton) nádasai kiemelt jelentőségűnek mutatkoztak a 2022-es év vonulási időszaka során (és feltehetően költési időszakban is). Munkatársaink 2 helyen állítottak hálót és a vonulási csúcs két hetében és megközelítően 700 példányt fogtak a Kis-Balatonban. Ez a faj teljes 2022-es évben végzet hazai (országos, egész éves) jelölésének 46%-a. Az Igazgatóság működési területén munkatársaink által gyűrűzött fülemülesitkék az országos adatok tükrében: 2019-ben a Magyarországon jelölt madarak 28%-a, 2020-ban 26%-a, míg 2021-ben 32%-a és 2022-ben 46%-a.

2022-ben a Balkánon végzett sitke kutató akciókon Albániában 36%-ban, Görögországban 54%-ban a BfNPI működési területéről származó gyűrűzött egyed került meg (az összes detektált visszafogáshoz képest). Kijelenthető, hogy térségünk 2022-éven kulcsfontosságú volt a faj kárpát-medencei állományának fenntartásához és túléléséhez.

Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások

A településrendezési eszközök tartalma, minősége nagymértékben meghatározza a tájleptékkü változásokat. A településrendezési eszközök, településtervek véleményezésében a jogszabályi előírások értelmében a BfNPI minden esetben közreműködik.

A 2022-es évben még az alábbi tájvédelmi jelentőséggel is bíró ügyekkel keresték meg Igazgatóságunk munkatársait:

- gyepfeltörési iránti engedélykérelmek
- tervezett lévkábelek nyomvonalvezetése
- adótoronyok, átjátszótoronyok, távközlési bázisállomások létesítése
- utak, kerékpáutak, infrastruktúra hálózatok létesítése,
- napaelemparkok létesítése,
- kikötők, jelentős méretű vagy kiemelt beruházások
- bányászattal kapcsolatos ügyek, területhasználat változása
- holtág revitalizáció,
- művelési ág váltás, végleges máscélú hasznosítás
- Balaton vízparti területeinek szabályozása, nádasterületeket érintő nagyobb beavatkozás,

A természetvédelem és azon belül a tájvédelem egyik legfontosabb célkitűzése a természetközeli állapotban meglévő élőhelyek, természeti rendszerek és a meghatározó látványelemek megóvása, a védendő tájszerkezet és tájkarakter megőrzése, szükség szerinti helyreállítása. Az elvégzett balatoni nádasok és egyéb növényzet felmérésének vizsgálata alátámasztja, hogy napjaink nádas károsításában az emberi tevékenység játsza a legfőbb szerepet, amely a meglévő élőhelyek beszűküléséhez, átalakulásához és megszűnéséhez vezet. A parti sáv intenzív beépítése miatt felértékelődtek a természetes partvonalak és a nádasokkal övezett öblözetek, valamint a nyílt víz irányába a tájképi látványt biztosító part-szakaszok.

Az elmúlt években jelentkező pandémia, és egyéb, társadalmi-politikai változások következtében tapasztalható a nagyvárosokból a kitelepülés kisebb, vidéki településekre. Elmondható, hogy felértékelődött a vidéki táj jelentősége, mivel a lakosság a szép fekvésű, jó

levegőjű, kevésbé beépült, vagy egyenesen a beépítetlen területeket keresi. Kiemeltebb szerepet kap így a beépítetlenség, mint táji érték védelme is, melyet Igazgatóságunk is képvisel a különböző tervezett nagyberuházások és egyedi lakóépületek beépítetlenséget megbontó telepítésének tervezése esetében is. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet a *tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezetének* területén a jogszabályi előírások egyértelműen szigorodtak a *Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény* előírásai értelmében. Az eddig még beépítetlen területek tájképi védelme érdekében *az országos tájképvédelmi övezetekkel érintett területekre is nagyobb figyelmet kell fordítani.* Ennek érdekében folyamatos erőfeszítést teszünk *a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI.14.) MvM rendeletben* „szükszavúan” megfogalmazott jogalkotói szándék részletesebb kifejtésére a megkereső ügyfelek felé. Egyszerűsödne a helyzetünk, ha maga az érintett jogszabály is – a MaTrT-hez hasonló módon – kiegészítésre, pontosításra kerülne.

Tájvédelmi szempontból lényeges előrelépésként 2021. március 1-től hatályba lépett a MaTrT kiegészítése. Ennek értelmében az országos ökológiai hálózat **magterület övezete** és **ökológiai folyosó övezete**, a **kiváló termőhelyi adottságú szántók**, az **erdők övezete**, a **tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete**, a **világörökségi és világörökségi várományos területek övezete**, a **kertes mezőgazdasági terület övezete**, és a **borszőlő termőhelyi kataszteri terület övezete** által érintett területeken *"az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű helyezhető el épületre felszerelten"*. Mivel a sok esetben több tíz hektáros területen felállított naperőművek látványa igen kedvezőtlen, ez a jogszabályi változás segíti a táj- és természetvédelem érdekeinek érvényesítését, természetvédelmi kezelőként egyszerűsíti a véleményezési munkánkat. A „sima” tájképvédelmi övezetekben kifejezetten továbbra sem tiltja jogszabály nagyobb területet elfoglaló naperőmű létesítését, de a *9/2019. (VI.14.) MvM rendelet* 4. § (4) értelmében ezek telepítését csak természetvédelmi szempontból nem sérülékeny területeken és a tájba illesztés igazolásával támogatjuk.

A lakossági és egyéb beruházói oldalról tervezett építkezésekkel kapcsolatban rendszeresen felmerülő probléma, hogy a települések helyi építési szabályzata és szabályozási terve a helyi önkormányzatok részéről nem kerül harmonizálásra a hatálybalépésük óta történt magasabb rendű jogszabályok változásaival. Így sokszor kell olyan tájvédelmet is érintő kérdésben természetvédelmi kezelői nyilatkozatot adnunk, ahol jogszabályi ellentétek állnak fenn, és ez nagymértékben megnehezíti munkánkat. Ilyenek például a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén a kertes mezőgazdasági övezet, borszőlő termőhelyi kataszteri övezet, ökológiai hálózat puffer övezet és tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezet által érintett területeken a beépíthető legkisebb telekméret és a megengedett beépítési százalék kérdésével kapcsolatos megkeresések.”

VI. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatói rendszer átalakítása, a Kormány döntés értelmében 2016-tól megkezdődött. A rendszer átalakításának központi eleme a közszolgáltatás állami koordinálásának bevezetése, állami koordináló szerv létrehozásával. Hulladékgazdálkodási Régió kijelölésre került.

Veszprém vármegye kommunális hulladékártalmatlanításában 4 hulladékgazdálkodási

nagyterrségi társulás vesz részt.

- *Észak-Balatonai Térség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás (Veszprém megye területének ¾ lefedi)*
- *A Győr Nagyterrségi Önkormányzati Hulladékgazdálkodási Társulás*
- *Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás*
- *Dél-Balatonai Regionális Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás*

Vármegyénkben található egyes kategóriáknak megfelelő hulladéklerakók elhelyezkedését (településenként), valamint az engedélyezett összes kapacitást az alábbi táblázatok mutatják be. (A lerakásra engedélyezett összes kapacitás adat a létesítmény engedélyében meghatározott összes engedélyezett kapacitás, míg a táblázatok utolsó oszlopában szereplő adat a 2018. december 31-ig kiépített és még rendelkezésre álló szabad kapacitás mértékét mutatja.)

Szervetlen, nem veszélyes hulladék lerakására szolgáló hulladéklerakók

A lerakó elhelyezkedése (település)	Lerakásra engedélyezett összes kapacitás (m3)	2018. december 31-i állapot szerinti kiépített szabad kapacitás (m3)
Ajka	11 919 997	1 024 665

Vegyes összetételű, nem veszélyes hulladék lerakására szolgáló hulladéklerakók

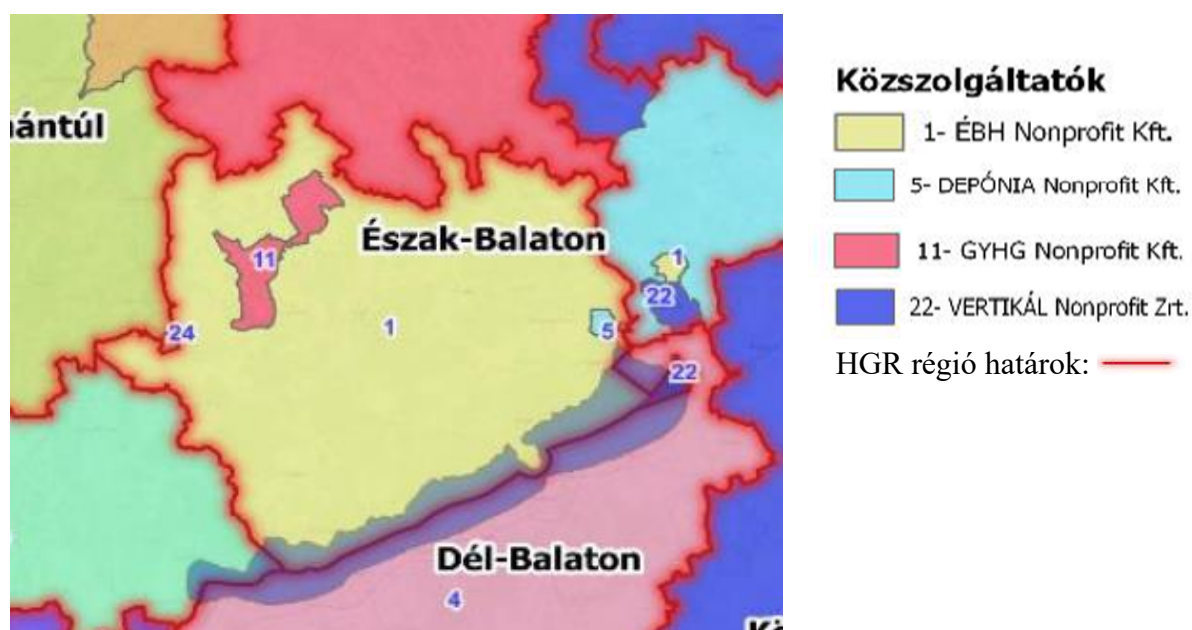
A lerakó elhelyezkedése (település)	Lerakásra engedélyezett összes kapacitás (m3)	2018. december 31-i állapot szerinti kiépített szabad kapacitás (m3)
Királyszentistván	536 321	500 423
Várpalota	630 433	82 325
Zalahaláp	95 000	44 080

Veszélyes hulladék lerakására szolgáló hulladéklerakók

A lerakó elhelyezkedése (település)	Lerakásra engedélyezett összes kapacitás (m3)	2018. december 31-i állapot szerinti kiépített szabad kapacitás (m3)
Várpalota	17 500	1 557

forrás: Országos Hulladékgazdálkodási Terv 2021-2027

HGR régiók és a közszolgáltatók területi lefedettsége 2019-ben:

forrás: Országos Hulladékgazdálkodási Közszolgáltatási Terv 2021

Az elszállított települési szilárd hulladék mennyisége

Megnevezés	2020	2021
Hulladékgyűjtésbe bevont település (db)	217	217
Lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított hulladék mennyisége (t)	7 517	8 203
Lakosságtól hagyományos módon elszállított hulladék mennyisége (t)	74 697	74 642
Összes elszállított települési szilárd hulladék (t)	132 412	126 868
Égetéssel hasznosított hulladék mennyisége (t)	955	1028
Újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége (t)	73120	72 946
Műszaki védelemmel ellátott lerakókban elhelyezett szilárd hulladék mennyisége (t)	58 334	52 893
Összes hasznosított és ártalmatlanított hulladék mennyisége (t)	132 412	126 868

Forrás: KSH (a 2022. évi adatok még nem állnak rendelkezésre)

Hulladékgazdálkodási rendszer átalakítása:

A hulladékgazdálkodás jelentős átalakításának egyik eleme, hogy a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (Ht.) rendelkezése szerint 2016. április 1-től a közszolgáltatási díjat az NHKV Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. szedi be az ingatlanhasználóktól és a Közszolgáltatónak a Közszolgáltatási Szerződésben rögzített feladataiért, a Koordináló szerv fizet szolgáltatási díjat.

Észak-Balaton Tézrség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás
A hatályos Közszolgáltatási Szerződés keretei között a Társulás teljes közszolgáltatási területére vonatkozóan, a hulladékgazdálkodási közszolgáltatónak az ÉBH Észak-Balaton

Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft-t tekintik. A közszolgáltatási feladat ellátásában a Közszolgáltatási Szerződésben foglalt feladatmegosztás szerint az „AVAR AJKA” Városgazdálkodási és Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft., a Balatonalmádi Kommunális és Szolgáltató Nonprofit Kft., a Balatonfüredi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft., a KÖZSZOLG Pápai Köztisztasági és Szolgáltató Nonprofit Kft., az NHSZ Tapolca Nonprofit Kft. és a "VHK" Veszprémi Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft. közreműködőként vesz részt.

Az Észak-Balaton Térség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás 2022. évi tevékenysége a társulási beszámoló alapján

I. Az Észak-Balaton Térség Regionális Települési Szilárdhulladék-kezelési Rendszer projekt keretében megvalósított létesítmények, beszerzett eszközök üzemeltetése, a közszolgáltatás fenntartás

A Királyszentistváni Regionális Hulladékkezelő Központban az üzemeltetés 2022. évben a Veszprém Megyei Kormányhivatal Veszprémi Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály által 2017. januárban kiadott és azt követően többször módosított Egységes Környezethasználati Engedélyben foglaltaknak megfelelően folyt.

A projekteken beszerzett eszközöket, megvalósított létesítményeket az Üzemeltető a vonatkozó hulladékgazdálkodási engedélyekben foglaltak szerint, a projektcéloknak megfelelően használja.

A királyszentistváni központi telep üzemeltetésével kapcsolatos történések:

Az Észak-Balaton Térség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás tulajdonát képező, az ÉBH Észak-Balaton Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. üzemeltetésében az Észak-Balaton Hulladékgazdálkodási Rendszer központi telephelyeként működő Királyszentistváni telep üzemeltetését az üzemeltető, ÉBH Nonprofit Kft-t a beszámolási időszakban is a Társulási Tanács és a környezetvédelmi hatóság hozzájárulásával, a környezeti hatás csökkentése érdekében végrehajtott technológiai módosításokat tartalmazó üzem szerint végezte.

A királyszentistváni telepen a szaghatás megelőzésére tett korábbi intézkedéseket, az üzemeltető fenntartotta.

A 2022-es évben szaghatás jelzések minimális számban voltak.

Ezzel együtt továbbra is szükségesnek tartják azokat a fejlesztéseket, amiket a királyszentistváni telepen a KEHOP-3.2.1-15-2017-00014 azonosítószámú projekt keretében terveznek megvalósítani.

A korábbi intézkedések fenntartásával és a szükséges fejlesztések megvalósulásával a telep működésének környező településeken élő lakosokat zavaró hatásai minimalizálhatók.

II. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás biztosításával kapcsolatos történések, feladatok

A Magyar Állam nevében a Nemzeti Koncessziós Iroda által kiírt „Egységes Hulladékgazdálkodási Koncesszió” pályázat nyerteseként kihirdetett MOL Nyrt.-vel való együttműködés előkészítésével kapcsolatos történések

Miután a koncessziós eljárás lefolytatását követően ismertté vált, hogy a MOL Nyrt., mint koncesszor és az általa létrehozott koncessziós társaság fogja 2023. július 1-től ellátni a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási feladatokat a MOL illetékesei tájékoztatót tartottak külön a közszolgáltatóknak és az önkormányzatoknak, önkormányzati társulásoknak.

A tájékoztatás szerint a koncesszor törekvése a jelenlegi szolgáltatókkal való szoros, hosszú távú együttműködés. A hosszútávú együttműködés feltételei: átlátható, tisztességes, hatékony (gazdaságossági léptékű) működés. A koncesszor törekvései közé tartozik a szükséges eszközök hosszú távú bérlete is.

A további tárgyalások és a szerződések előkészítéséhez a Társulás Tanácsa úgy döntött, hogy a Észak-Balatoni Hulladékgazdálkodási Rendszer területén a koncesszor és a képviselőjében eljáró az ÉBH Nonprofit Kft-vel folytasson tárgyalásokat szolgáltatásvásárlási szerződéskötésre, mind a létesítmények üzemeltetése, mind pedig a gyűjtés szállítás tekintetében. A Társulás erről a döntésről tájékoztatta MOL illetékeseit, az előkészítő munka ennek megfelelően folyik.

2023. július 01-től törvényi változás következtében a hulladékgazdálkodás, mint önkormányzati kötelező közfeladat megszűnik, így az erre vonatkozó szabályozási felhatalmazás megszűnik. Szükségessé válik a vonatkozó önkormányzati rendeletek hatályon kívül helyezése.

III. Az Észak-Balatoni Térség Települési Szilárdhulladék-kezelési Rendszer működési területén lévő 33 db települési szilárdhulladék-lerakó rekultivációjának megvalósítása II. forduló projekt fenntartási időszak vége, zárófenntartási jelentés benyújtása

A projekt 5. számú, egyben záró fenntartási jelentését az Önkormányzatok által szolgáltatott adatok alapján elkészítették és az Irányító Hatóságnak megküldték.

A fenntartási időszak záró időpontja: 2021. április 15.

Az IH a projektfenntartási jelentést 2021. május 6-án elfogadta.

Ezzel az érintettek fenntartási kötelezettsége a projekttel kapcsolatban megszűnt. A környezetvédelmi hatóság által kiadott határozatokban foglalt kötelezettségeket, továbbra is teljesíteni kell a határozat előírásai szerint.

IV. Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése az északbalatoni közszolgáltatási területen, különös tekintettel az elkülönített hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerre (KEHOP- 3.2.1-15-2017-00014) azonosítószámú projekt megvalósítása

Projekt teljes költsége: 3.716.645.304 Ft

Befejezésének tervezett időpontja 2023.10.01.

A támogatás igénylés és a projekt lebonyolítása az NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Kft. (NFP)-vel közösen, konzorciumi formában történik.

A királyszentistváni telep körüli bizonytalanságok miatt, - a projekt keretében - a telepre eredetileg tervezett fejlesztés korábban kikerült a projektből. A helyette tervezett, a környezeti hatások megelőzése, minimalizálása és az üzembiztonság növelése érdekében szükséges beruházások műszaki tartalmát az NHKV Zrt. és az IH jóváhagyta.

A megvalósításához szükséges forrás biztosításához, a projekt Megvalósíthatósági Tanulmányának módosítása szükséges, ehhez a vonatkozó kormányrendelet szerinti kérelem benyújtása megtörtént.

A pályázati felhívás alapján, a 2014-2020-as programozási időszakban támogatott projektek költségeinek elszámolhatósági határideje: 2023. december 31. Az előzőekben leírtakra figyelemmel, a hulladékgazdálkodási fejlesztések megvalósítására irányuló tevékenységek fizikai befejezésére legfeljebb 2023. 10. 01-ig. van lehetőség.

A projekt lebonyolítás előrehaladottsága és a fentiek miatt a Támogatási Szerződés ismételt módosítására volt szükség. A projekt Támogatási Szerződésének 4. módosítása szerint a fizikai befejezési határidő dátuma 2023.10.01-re, a zárókifizetés benyújtásának határideje 2023.10.31-re módosult.

VII. ZAJVÉDELEM

Környezetünkben számos zajforrás működik, ami zavarja mindennapi tevékenységünket, nyugodt pihenésünket. Ezek egy része csak átmenetileg és néhány embernek okoz kellemetlenséget, más részük azonban tartósan és nagy területen terheli a környezetet.

Az elemzések szerint, a közutak és a vasútvonalak jelentős zajterhelést okoznak, mely különösen az éjszakai időszakban zavaró. A 8-as számú főút fejlesztése során, a 2015. óta átadott szakaszok települések felőli oldalán zajárnyékoló falak létesültek. További törekvés az elkerülő utak építésével a települést érő zaj csökkentése.

Kedvezőbb azoknak a településeknek a helyzete, ahol a domborzati adottságok lehetővé tették, hogy a közlekedési utak viszonylag rövid szakaszon haladjanak át a településeken. A legjobb azon települések helyzete, melyeket a főút vonal elkerül, ahhoz csak gyűjtőúttal csatlakoznak. Az alacsonyabb rendű közutak, vasútvonalak, a kis lélekszámú településeket összekötő útvonalak általában kis forgalmúak, zajproblémát nem okoznak. A közlekedési eredetű zaj csökkentésében fontos szerepe van a településrendezési eszközöknek is.

Az ipari zajvédelmi követelmények betartásának ellenőrzése, a területileg illetékes környezetvédelmi hatóság feladata.

Várpalota térségében a nagy zajhatással járó katonai hadgyakorlat időpontjairól a lakosságot előzetesen tájékoztatják. A térségben, az időszakonként jelentkező erőteljes zajhatásokkal a jövőben is számolni kell.

A kulturális, szórakoztató, vendéglátó, sport-, reklámcélú, közösségi, továbbá minden hangosítást igénylő rendezvény és egyéb helyhez kötött zajforrásból származó zajterhelés jellegükből adódóan közvetlen környezetünket terhelik. Különös zajterhelést jelentenek a térségben az éves szinten megrendezésre kerülő szabadtéri zenei rendezvények, melyek néha lakossági panaszok kiinduló okai.

A településeken, a lakosság számára veszélyes vagy károsító zajterhelések csökkentését aktív vagy passzív módon, különböző műszaki megoldással, adminisztratív eszközzel, illetve ezek kombinált alkalmazásával lehet biztosítani. Új létesítmények esetében, rendkívüli fontossággal bír a zajvédelmi szempontok figyelembevétele, már a tervezés során. A településrendezés eszközei is hosszú távon determinálják az érintett lakosság zajterhelési viszonyait.

A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 280/2004. (X.20.) Korm. rendelet 1. § (3) szerint, a 100 ezer főnél magasabb lakosságszámú települések rendelkeznek stratégiai zajtérképpel, mely feladatot a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. látja el. Ezért Veszprémre

vonatkozóan nincs a zajvédelemmel kapcsolatosan hozzáférhető, egységesen nyilvántartott adat. A zajvédelem általánosságai mondhatók el, a környezeti zaj kezelése nem kizárólag a zaj csökkentését, hanem eloszlásának kedvező változtatását (pl. kevesebb érintett lakó), valamint a még háborítatlan területek nyugalmának megőrzését is jelenti.

A zajvédelmi intézkedések ennek megfelelően alakulnak (a zajvédelmi intézkedési terv készítésére kötelezett nagyvárosok számára a dokumentum kidolgozása során főbb jellemző tartalom, mely általánosságban is érvényes):

Forgalomtechnikai beavatkozások (pl.: belvárosi forgalomcsillapítás, „tempo30” övezetek, zöldhullám kialakítása, teherforgalom korlátozása, elkerülő út építése); A kerékpárút hálózat fejlesztése; zöldfelületek növelése, megújítása, fejlesztése; Közösségi közlekedés vonzóvá tétele (pl.: járműpark fejlesztése, kombinált városi közlekedési mód kialakítása, előnyben részesítése a városi forgalomban); zajvédő falak építése; Útburkolat javítások, útfelújítások; Településszerkezeti terv zajvédelmi szempontok szerinti felülvizsgálata; A parkolási rendszer fejlesztése ; Passzív védelem (pl.: védett épületek akusztikai megerősítése, nyílászárók cseréje); A környezeti szemlélet alakítása (képzések, tájékoztatók, oktatás-nevelés); Monitoringhálózat telepítése, üzemben tartása, lakossági tájékoztatás; Csendes (fokozottan védett) területek kijelölése.

VIII. KATASZTRÓFAVÉDELEM, KÖRNYEZETBIZTONSÁG

Katasztrófavédelem, környezetbiztonság

A Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság tájékoztatása alapján:

A Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (a továbbiakban: Veszprém MKI) a Veszprém Megyei Környezetvédelmi Program (a továbbiakban: program) célkitűzéseit figyelembevéve, az elmúlt évekhez hasonlóan a megújuló energiafelhasználás fokozása terén hajtott végre fejlesztéseket. Továbbra is kiemelt figyelmet fordítanak az épített környezet káros befolyásoló tényezőinek, kedvezőtlen hatásainak minimalizálására. Céljuk továbbra is a takarékos gazdálkodás kivitelezése mellett, a környezetszennyezés megelőzése, a megújuló energiafelhasználás növelése, a fenntartható használat megvalósítása.

Ennek keretében a beruházások, felújítások előirányzat terhére 2022. évben a Balatonfüzfi Hivatásos Tűzoltó-parancsnokság épületének elektromos hálózati felújítási munkáit végezték el. A felújítás során üzemeltetési költségcsökkentést eredményező energetikai fejlesztéseket valósítottak meg. A fentiekén kívül a Veszprém VMKI gépjárműállományában üzemelő 2 db elektromos személygépkocsi tekintetében a munkatevékenységük szervezésével továbbra is törekedtek az elektromos gépjárművek hatékonyabb kihasználtságára. A járművek 2022. évi összesített futásteljesítménye ennek következtében meghaladta a 40.000 kilométert.

A fejlesztések, a programon belül alapvetően az erőforrás-takarékosság és hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése célcsoporthoz illeszkedve valósultak meg.

Iparbiztonság

A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság honlapja alapján:

A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság egyik jelentős projektje keretében, (előre meghatározott) alsó és felső küszöbértékű veszélyes vegyi ipari üzemek körzetében, országos kiterjedésű, magas rendelkezésre állású, redundánsan működő adatátviteli hálózatra épülő meteorológiai és vegyi monitoring, valamint lakossági riasztó (Monitoring és Lakossági Riasztó - MoLaRi) rendszert telepített.

Jelenleg éles üzemben Veszprém vármegyében az alábbi szegmensek működnek:

- Várpalota
- Gógánfa
- Ukk
- Berhida
- Pétfürdő

összesen 52 riasztó végponttal.

A MoLaRi-rendszer megvalósulásával az alábbi eredmények valósultak meg:

- A veszélyes üzemek környezetében élő lakosság nagyobb biztonságban élhet,
- A külső védelmi tervekben, illetve a települési veszélyelhárítási tervekben a súlyos ipari balesetekkel kapcsolatos lakosságvédelmi döntések, intézkedések a rendszer működése esetén lényegesen rövidebb idő alatt hozhatók meg, ezáltal az emberi életben és egészségben okozott károk kockázata csökken,
- A veszélyhelyzet kezelésében résztvevő (hivatásos szervek) megalapozott döntéshozatalát segíti elő.

ÖSSZEFOGLALÓ

Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja 2018-2022-ben kitűzött vármegyei célkitűzések teljesülésének bemutatása a gazdaság, a társadalom és a természeti környezet rendszereiben.

A célkitűzésekhez rendelt programok:

Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása

Levegőminőség javítása

A levegő minősége a településeken tovább javult az utóbbi években az ipari technológiaváltás, a kevesebb károsanyag-kibocsátó járművek elterjedése, valamint az elektromos járművek megjelenése következtében. A közúti fejlesztések során forgalomcsökkentő intézkedésekkel és elkerülő utak építésével került csökkentésre a levegő szennyezés. A megújuló energiaforrások hasznosítása terén, a lakossági napelemrendszer és befektetői kiserőművi fotovoltikus napenergia hasznosítás már jelentős Veszprém vármegyében. Az allergén gyomnövények gyérítése terén javulás tapasztalható az ismeretterjesztés és a hatósági intézkedések együttes

eredményeként. Több város esetén a mért nitrogén-dioxid szennyezettség értékei növekedést mutattak.

Zajterhelés csökkentése

A vármegye környezeti zajhelyzetét döntő módon a közlekedés határozza meg. A közúti fejlesztések során a települések környezetében, azok védelmére zajárnyékoló falak létesültek. Az üzemi vagy szolgáltató jellegű létesítmények zaja lokálisan hat, általában csak a közvetlen környezetben érzékelhető, vagy okoz problémát. Településrendezési tervek véleményezése során, a közutak mellé és az iparterületek köré többszintű növényzetből álló védőerdősáv létesítését szorgalmazzuk a zaj árnyékolás céljából. Új létesítmények esetében rendkívüli fontossággal bír a zajvédelmi szempontok figyelembevétele már a tervezés során.

Ivóvízminőség és egészség

Veszprém megye területén a települések közművesítettek, vezetékes ivóvíz ellátottság 100%-os, az ivóvízellátás problémamentes. Az ivóvíz szolgáltatók megfelelő minőségű vizet szolgáltatnak, melynek hatósági ellenőrzése folyamatos.

A vízbázisok minden évben teljes körű ellenőrzés alá kerülnek, - technológia, karbantartások, vízminőség védelem, helyszíni ellenőrzések, vizsgálatok – melynek alapján elmondható, hogy azok műszaki állapota megfelelő, a belső védőterületek rendezettek. Az üzemeltetők az esetleges közegészségügyi kockázatot jelentő paraméter(ek) észlelése során azonnal megkezdték a beavatkozást.

Annak érdekében, hogy a jó minőségű ivóvíz fenntartható módon folyamatosan rendelkezésre álljon, az előregedett közüzemi vízvezetékrendszer jelentős részének mielőbbi felújítására, fejlesztésére lenne szükség.

Szennyvízelvezetés és –tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás

Az egy kilométer ivóvízhálózatra jutó szennyvízcsatorna-hálózat hossz közti különbség csökkenő tendenciát mutat. Veszprém megyében a szolgáltatott ivóvíz 82%-a szennyvízcsatorna hálózattal összegyűjtésre és megtisztításra kerül. A tisztítótelepi szennyvíziszapok elsősorban a meddőhányók rekultivációjánál hasznosulnak a megyében.

A közüzemi szennyvízelvezető hálózattal még nem rendelkező települések önkormányzatai a hiányosság megszüntetésére törekszenek.

Környezet és egészség

A fürdővizek minőségét a hatóságok rendszeresen ellenőrzik. A hirtelen fellépő, nagy intenzitású esők erősen megterhelték a kis átlagos vízhozamú Balatonba ömlő patakmedreket. A strandok vízminőségére ez kedvezőtlen hatást gyakorol, mert a bemosódó hordalékkal szerves anyagok és növényi tápanyagok mellett szerves mikroszennyezők is megjelentek a tóban. Veszprém vármegye strandjait a cianobaktérium-burjánzás kis területen érintette.

Zöldfelületek védelme

A vármegyei önkormányzat önként vállalt feladata, a „A tiszta és virágos Veszprém vármegyéért” közterület szépítési verseny program lebonyolítása. A verseny célkitűzése többek között a települések zöldterületeinek gondos ápolásának elősegítése, a jó példa bemutatása. A

program 2022-ben is sikeres volt a települési önkormányzatok körében. Az a település, amely egymás utáni 3 évben kiváló minősítésben részesült, elnyeri a Veszprém Vármegye Virágos Települése címet.

Kémiai biztonság

A környezetbiztonság feltételei javultak, a Veszprém Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság többek között kidolgozta az iparbiztonság és a veszélyes anyag szállítás védelmi intézkedéseit, melyek aktualizálásáról folyamatosan gondoskodik.

Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata

A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem

Az élővilág célcsoporthoz tartozó tevékenység a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság aktív közreműködése és ellenőrzése által biztosítva van. A természet és tájvédelem terén a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság nyertes pályázatok útján, több évre szóló jelentős projektek megvalósítását fejezte be, illetve kezd meg újakat.

Talajok védelme és fenntartható használata

A föld és talajvédelem elősegítésére Veszprém vármegyében Talajvédelmi Információs és Monitoring rendszer működik. A vizsgálatok megállapították, hogy a talajok szennyezettsége, sehol nem érte el a megengedett határértéket. A szennyvíziszapok és a hígtrágya mezőgazdasági területeken történő elhelyezése hatóság által ellenőrzött módon történik. A hígtrágya felhasználása során káros tápanyag-feldúsulás nem alakult ki a területen. A környezetkímélő mezőgazdasági termelési módszerek közül a biotermékek előállítása és az ökoturizmus is terjedőben van.

Vizeink védelme és fenntartható használata

Veszprém megyében 2022. évben hat esetben került elrendelésre vízkárelhárítási készülség. A Dunántúli-középhegységi karsztvízszint emelkedése, több Veszprém vármegyei települést érint, a vízügyi szervezetek részéről megkezdődött a megoldási javaslatokat célzó projekt kidolgozása.

A Balaton vízszint szabályozásának hatósági eljárása lezárult, ennek hatására a Balaton maximális vízállása magasabban került megállapításra, mely jelentős vízkészlet visszatartást eredményez.

Csapadékvíz elvezetéssel kapcsolatosan fontos prioritást kapott, mind a gyakorlatban mind a pályázati konstrukciókban a kék-zöld infrastruktúra hálózatok építésének ösztönzése.

Környezeti kármegelőzés és kárelhárítás, környezeti kármentesítés

A vármegyében több helyszínen megtörtént, illetve befejezés előtt áll az ipari tevékenységből visszamaradt környezeti károk felszámolása. Bányászati tevékenységgel kapcsolatos környezetvédelmi károkozásról nem érkezett bejelentés. A bányák bezárása hatósági engedélyek alapján, ellenőrzött módon történik. Felszínmozgásos jelenségről bejelentés nem történt.

Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése

A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése

A környezetvédelmet felvállaló civil szervezetek tevékenysége által, a vásárlói tudatosság erősödése révén előtérbe kerül a takarékos háztartási fogyasztás és a környezetkímélő termékek használata. Az elmúlt évben a pandémia által a fogyasztási szokások is változtak, melynek pozitív (pl. konyha-kert művelés), de negatív (pl. túlvásárlás, több háztartási hulladék) hatása is volt a környezetre.

Hulladékgazdálkodás

A települési szilárdhulladék kezelési önkormányzati társulások által létrehozott hulladékgazdálkodási közszolgáltatási rendszerek a vármegye területét teljeskörűen lefedik. Házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés a vármegye településein bevezetésre került. A korábbi, a környezeti elemeket veszélyeztető felhagyott lerakók rekultivációja, szükség esetén kármentesítése befejeződött. Továbbra is jelentős környezetszennyezés az illegális hulladéklerakás.

Az Észak-Balaton Térség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás tulajdonát képező királyszentistváni központi telep üzemeltetési rendjében módosítás történt, mely változtatás a szaghatás csökkenését eredményezte.

A közüzemi szennyvízelvezetéssel nem rendelkező lakóingatlanok vonatkozásában a települési önkormányzatok rendeletben szabályozták a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó kötelezően igénybeveendő közszolgáltatást.

Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

A Veszprém vármegyében található intézmények döntő részénél megtörtént vagy folyamatban van az energetikai korszerűsítés, mely kiterjedt a fűtési rendszer megújítására, a hőszigetelés növelésére és több esetben a megújuló energiatermelés kiépítésére.

Az agrárgazdaság környezeti aspektusai

Előtérbe kerül a környezetkímélő mezőgazdasági tevékenység, mely által a mezőgazdasági hulladék is csökken.

Az erdőgazdálkodás környezeti aspektusai

Veszprém vármegye erdősültsége országosan is kiemelkedő mértékű, mely évről évre lassan nő. A vágásos üzemmódon kívül, terjedőben vannak a folyamatos erdőborítást szolgáló egyéb üzemmódok is. Az aszályos időjárás következtében több esetben fordult elő erdőpusztulás.

Az elpusztult faállomány helyén, őshonos hazai fafajokkal folyamatosan végzik az erdők felújítását. Fontos kiemelni, hogy a klímaváltozás hatására az egyes fafajok határ termőhelyein átrendeződés mutatkozik különböző mértékben, ami az erdőgazdálkodók részére új típusú kihívást jelent.

Az ásványkincsekkel való gazdálkodás környezeti szempontjai

Veszprém vármegye ásványkincsei első sorban a dolomit, mészkő, márga, tufa és a bazalt. Az ásványi nyersanyagok kitermelése és hasznosítása szigorú hatósági felügyelet mellett történik.

Közlekedés és környezet

Több helyszínen is folyamatban van a Veszprém vármegyei főutak, külön szintű csomópontok és térségi jelentőségű mellékutak építése, korszerűsítése. A fejlesztések jelentősen elősegítik a közlekedésből származó környezetterhelés csökkentését. A vármegye számos területén a mellékutak egyes szakaszai új aszfaltburkolatot kaptak. Ugyancsak több település belterületi szakaszain megújult az állami és önkormányzati kezelésű közutak burkolata.

Turizmus - ökoturizmus

A gazdag természeti kincsekre épülő ökoturizmus elsődleges szereplője a Balaton-felvidéki Nemzeti Park, folyamatos programkínálatával, minőségi bemutatóhelyeivel és látogatóközpontjaival. A legtöbb település fejlesztési tervében megjelenik az ökoturizmus egy vagy több formája (gyógy-, vallási-, ifjúsági-, lovas-, vadász-, falusi-, kerékpáros-, természetjáró-, vízi turizmus), melyekre építve a közös fellépés, programcsomagok kínálata jelenthet versenyelőnyt. Az elmúlt évben, a pandémia időszakában felértékelődött az ökoturizmus jelenléte a turisták célpont választásában. Az Aktív és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ térségi aktív- és ökoturisztikai stratégiák kidolgozásával segíti az érintetteket.

Az éves beszámoló elkészítésének lezárása: Veszprém, 2023. június 12.